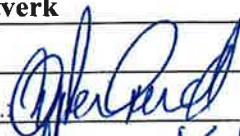
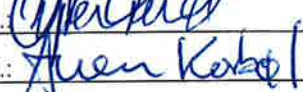

KSK-notat nr.: 67/2013 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Einbugga Kraftverk SUS/ Einbugga kraftverk		
Fylke/kommune:	Oppland/ Dovre		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
Saksbehandler:	Auen Korbøl	Sign.:	
Dato:	18 DES 2013		
Vår ref.:	NVE 200900014 - 69		

Søknad om tillatelse til å bygge Einbugga kraftverk i Dovre kommune, Oppland fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	6
NVEs vurdering	32
NVEs konklusjon	38

Sammendrag

Einbugga Kraftverk SUS søker om å få konsesjon til å utnytte et fall på 420 meter i Einbugga med inntak på kote 930 og kraftstasjon på kote 510. Det er planlagt en rørgate på drøyt 4,2 km i kombinert nedgravd/ nedsprengt grøft og tunnel. Inntaket skal bygges veiløst. Middelvannføringen i Einbugga er beregnet til 870 l/s ved inntaket og det er søkt om en maksimal slukeevne på 1960 l/s og minste driftvannføring på 100 l/s. Søker har foreslått en minstevannføring på 260 l/s i perioden 1.5 til 30.9 og 20 l/s resten av året. Kraftverket vil ha en installert effekt på 7,3 MW og skal etter planen produsere 15,2 GWh i et middels år. Søknaden foreligger ikke med alternative utbyggingsløsninger.

Dovre kommune er positiv til prosjektet, men ønsker en dialog med søker om utformingen for å kunne vurdere adkomstvei og ta nødvendige landskapshensyn. Fylkesmannen i Oppland har innsigelse til prosjektet med henvisning til de store villreininteressene som blir berørt, og at inntaket vil ligge innenfor et nasjonalt villreinområde. Villreinnemnda for Rondane-Sølnkletten og Villreinutvalget for Rondane Nord er begge negative til en utbygging. Oppland fylkeskommune har innsigelse til prosjektet basert på manglende utredning av kulturminner, og fraråder prosjektet med henvisning til Regional plan for Rondane-Sølnkletten og nasjonalt villreinområde. Forum for Natur og Friluftsliv og Vern Nedre Otta mener begge at planene må avslås. Flere naboer og hytteiere har kommentert planene og er delt i synet på om Einbugga bør bygges ut eller ikke.

En utbygging av Einbugga vil gi om lag 15,2 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon i et middels år forutsatt at det slippes minstevannføring som omsøkt. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig

bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

I vedtaket har NVE lagt avgjørende vekt på at en utbygging av Einbugga kraftverk vil medføre nye tekniske inngrep innenfor det som i den nye regionale planen for Rondane-Sølnkletten er avsatt som nasjonalt villreinområde. NVE mener det vil være uheldig å plassere et inntak i et område som i dag fremstår som urørt, uten inngrep av nyere dato, og som ligger i et villreinområde som tidligere er preget av sterk fragmentering. Fylkesmannen har reist innsigelse til tiltaket. Villreinnemnda for Rondane-Sølnkletten og Villreinutvalget for Rondane Nord, samt Fylkeskommunen er i mot en utbygging med bakgrunn i negative konsekvenser for villrein. NVE vektlegger også at forholdet til automatisk fredete kulturminner fremstår som uavklart i denne saken, og at det med stor sannsynlighet vil kunne oppstå konflikt med kulturminner dersom anlegget bygges som omsøkt. NVE mener at forholdet til automatisk fredete kulturminner også er av avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet, og viser i denne sammenheng til Olje og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk.

NVE mener at de negative konsekvensene for temaene naturmiljø og kulturminner er nok til å avgjøre konsesjonsspørsmålet, og at produksjonen i kraftverket ikke står i forhold til de negative virkningene.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Einbugga kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt og NVE avslår derfor søknaden fra Einbugga Kraftverk SUS om bygging av Einbugga kraftverk.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Einbugga Kraftverk SUS, datert 1.3.2011:

Einbugga kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	40,1
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	27,4
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	21,7
Middelvannføring	l/s	870
Alminnelig lavvannføring	l/s	20
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	260
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	3

KRAFTVERK

Inntak	moh.	930
Avløp	moh.	510
Lengde på berørt elvestrekning	km	4
Brutto fallhøyde	m	420
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,973
Slukeevne, maks	l/s	1960
Minste driftsvannføring	l/s	100
Tilløpsrør, diameter	mm	1000
Tunnel, tverrsnitt	m ²	-
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	1900/ 2350
Installert effekt, maks	MW	7,3
Brukstid	timer	2080

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	1,6
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	13,6
Produksjon, årlig middel	GWh	15,2

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	80,6
Utbyggingspris	kr/kWh	5,3

Einbugga kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	8,6
Spenning	kV	6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	8,6
Omsetning	kV/kV	6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	1000
Nominell spenning	kV	22
		jordkabel

Om søker

Einbugga Kraftverk SUS er et selskap under stiftelse av grunn- og fallrettseiere på utbyggingsstrekningen i Einbugga. Kontaktperson for selskapet er Øyvind H. Andresen, Clemens Elvekraft AS.

Beskrivelse av området

Einbugga ligger i Dovre kommune og renner gjennom Einbuggdalen med utløp i Lågen. Prosjektområdet starter ved Bergsgrendi og strekker seg videre forbi Skjellom og innover Einbuggdalen. På nordsida av Einbugga går det en setervei fra gården Hauge opp på fjellet til Haugesætri. Det går en sti/tråkk ned til elva fra Haugesætri. På sørsida, fra Tofte bru, følger man veien til gården Skjellom. Herfra går det en setervei opp på fjellet til Bakkesætre og Skjellstadsætre. Det går en sti/tråkk ned til elva fra Bakkesætre.

Området er preget av kulturlandskap med innmark og beiteområder i den nedre delen mot hoveddalføre, og utmark og setring innover Einbuggdalen. Vanlige vegetasjonstyper dominerer i hele prosjektområdet med en blanding av frodig bjørkeskog og fattig bærlyng- og blåbærskog.

Det er registrert en bekkekløft og en gråor-heggeskog (flommarkskog) begge med middels verdi, og en beitemark med middels til liten verdi på prosjektstrekningen. Av rødlistearter er det bl.a. registrert hvithodenål (nær truet) i lia ned mot Skjellstad, og det er tidligere registrert en rekke sommerfuglarter i området rundt Einbugga. Disse artene bruker enger og tørrbakker i et åpent kulturlandskap.

Einbuggdalen grenser inn mot Dovre nasjonalpark med sine sentrale leveområder for villreinstammen i Rondane. Villreinen bruker deler av influensområdet i dag til bl.a. vår- og sommerbeite. Av rovdyr som bruker eller har brukt området tidligere er jerv, kongeørn, hubro og trolig fjellvåk. Dalen er også et viktig beite- og yngleområde for elg og hjort.

Teknisk plan

Inntak

Det skal etableres en inntaksdam på kote 930. Dammen skal bygges som Coandainntak for å minimere tilsynsbehovet i driftsfasen. For Coanda-risten tas det utgangspunkt i en slukeevne på 140 l/s pr løpemeter. Dette gir en lengde på ca. 14 m. I tillegg blir dammen bygget med et ekstra flomløp på siden som vil overtoppes ved større flommer. Røret fra lukehuset skal gå rett inn i tunnelen. Inne i tunnelen går røret gjennom en betongpropp. I lukehuset plasseres det en vannstandsmåler. Denne regulerer maskinen i henhold til. Det installeres en manuell ventil eller luke for å kunne stenge av vannet mot tunnelen.

Rett nedstrøms rista kommer samlekanalen som fisk (yngel) faller ned i, som igjen renner ned mot minstevannføringsslipp. Elvebunnen nedstrøms inntaket tilpasses noe, slik at fisken kan gå i denne til den når det naturlige elveløpet. Endelig utforming blir avklart i detaljprosjekteringen.

Vannvei

Det skal legges nedgravd rør fra kraftstasjonen på ca. kote 510 og fram til påhugget for tunnel på ca. kote 920. Røret får en diameter på 1 m og en total lengde på ca. 1900 m. Tunnelen blir på ca. 2350 m og tilnærmet horisontal. Det kan være aktuelt med retningsstyrt grovhullsborings istedenfor konvensjonell tunneldrift. Endelig utforming blir avklart i detaljprosjekteringen.

Kraftstasjon

Stasjonen plasseres på kote 510 like ved der Einbugga renner under Dovrebanen. Bygningen vil få en maksimal høyde på ca. 7 m og et areal på 80 m². Arealbehovet for stasjonen med tilhørende parkeringsareal blir på ca. 0,12 daa. Utløpet fra kraftstasjonen vil renne direkte ut i Einbugga via en kort avløpskanal.

Det skal monteres en Peltonturbin med ytelse på 7,3 MW og en generator med ytelse 8,6 MVA og 6 kV spenning. Transformatoren vil ha en ytelse på 8,6 MVA og vil transformere opp fra 6 til 22 kV spenning.

Nettilknytning

Det skal legges en ca. 1000 m lang 22 kV jordkabel fra stasjonen og fram til eksisterende luftlinje. Jordkabelen legges i tilknytning til elveforbygningen langs Einbugga.

Det er etablert kontakt med områdekonsesjonæren som er Eidefoss.

Veier

Inntaket skal bygges veiløst og det er kun omsøkt adkomst med ATV i driftsfasen.

Det skal anlegges en skogsbilvei til tunnelpåhugget. Første del av veien vil gå fra Grimsdalsvegen og krysse landbruksareal som ligger rett øst for en bratt vei opp til en stor gjødselkum (kote 865), og vil ligge på oversiden av denne. Videre går veien inn i lett skogsterreng og videre langs en sti et lite stykke nordvestover, før den følger en traktorvei bortover mot Storbekken. Derfra følges en sti opp til plassering for påhugget. Veien er planlagt som landbruksvei klasse 3, helårs skogsbilvei, og vil bli ca. 1,95 km lang. Veien vil bli sperret med bom.

Massetak og deponi

Det er omsøkt et midlertidig massedeponi på et parti langs skogsbilveien inn til påhugget. Massene skal fraktes ut for videre bruk eller permanent deponering. Tiltakshaver er i kontakt med kommune og lokale/ regionale entreprenører i forbindelse med videre bruk av massene.

Arealbruk

Inntaksdam og basseng vil få en permanent arealbruk på ca. 3 daa og kraftstasjonen vil dekke ca. 1,2 daa følge søknaden. Veien til påhugg vil dekke ca. 14 daa.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

I arealplan for Dovre kommune er området definert som LNF sone 1, med et generelt bygge- og deleforbud.

Samlet plan (SP)

Prosjektet er på under 10 MW og kommer derfor ikke inn under bestemmelsene for slik behandling.

Verneplan for vassdrag

Einbugga er ikke del av et vernet vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

Det planlagte kraftverket vil føre til bortfall av ca. 0,9 km² INON areal i sone 2, ca. 1 km² i sone 1 og ca. 0,3 km² i villmarkspreget område. Arealene i sone 1 og i villmarkspreget område, vil skifte status til hhv. sone 2 og sone 1.

Andre verneområder

Ca. 7 km nord for Einbugga ligger Fokstugu landskapsvernområde, og vel 1,5 km sør ligger Grimsdalen landskapsvernområde. Ingen av verneområdene blir direkte berørt av tiltaket. Øvre del av Einbugga og Einbuggdalen ligger innenfor grensen til Dovre nasjonalpark. Inntaket til kraftverket ligger ca. 350 til 400 m sør for grensen til nasjonalparken.

Regional plan for Rondane-Sølnkletten ble avgjort av Miljøverndepartementet den 17.9.2013. Planen innebærer en fastsettelse av et langsiktig nasjonalt villreinområde som en del av en kommende europeisk villreinregion. Inntaksdammen til Einbugga kraftverk vil bli liggende innenfor det nasjonale villreinområde.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse.

Søknaden om bygging av Einbugga kraftverk er blitt behandlet og vurdert i sammenheng med 15 andre søknader med forbindelse til det samme vassdraget. Søknadene var fordelt på Lesja, Vågå, Dovre, Skjåk, Sel, Nord- og Sør-Fron, Gausdal, Ringeby og Øyer kommuner. Fire søknader ble avsluttet før pakken ble sendt på høring. Dette gjaldt søknadene om Fagerliåe, Benna, Steinåa og Randsverk kraftverk. To saker hadde allerede vært ute på høring tidligere, men var naturlig å inkludere i pakken og i en samlet vurdering av småkraftverk i vassdraget. Dette gjaldt søknadene om Øla kraftverk og Einbugga kraftverk. NVE har befart de tolv kraftverkene i perioden 21.5.13 - 27.6.13.

NVE var på befaring i området den 27. juni 2013 sammen med representanter for søker og grunneiere, kommunen, Fylkesmannen, Fylkeskommunen, hytteiere, Vern Nedre Otta, FNF, Norges Jeger og Fiskeforbund og Bergesgrende Hytteforening. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Søknaden har vært på høring i to runder på grunn av endrede planer underveis, og dersom høringsparten har kommentert saken tidligere vil bare den siste uttalelsen bli referert her. Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av saksbehandler. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Dovre kommune gjorde følgende vedtak i plan-, nærings- og utviklingsstyret den 3.5.11:

«1. PNU-styret viser til rådmannens vurdering og slutter seg til denne som uttalelse til søknaden.

2. Dovre kommune legg ned innsigelse til tiltaket inntil ein har eit betre vurderingsgrunnlag, jf. vassressursloven § 24. »

Dovre kommune fattet et nytt vedtak i forbindelse med planendringen, datert 13.3.2013:

«1. PNU-styret viser til rådmannens vurdering og slutter seg til denne som uttalelse til søknaden.

2. Utbygger anbefales på nytt å forbedre vurderingsgrunnlaget ved bl.a. å fokusere på:

- Adkomsten til området i hho. til anleggsfasen og driftsfasen.

- Landskapshensyn.

Dovre kommune tar initiativ til møte med utbygger og avklarer spørsmål som ligger i saken.»

Fra Rådmannens vurdering siterer vi følgende:

«Rådmannen er positiv til en god utnyttelse av lokale vannressurser. Det registreres at utbygger ikke ønsker å utrede et utbyggingsalternativ med mindre negative konsekvenser, men tvert imot fremmer reviderte planer som er mer konfliktfylte enn alternativet kommunen tidligere har uttalt seg negativt til. Rådmannen mener at et utbyggingsalternativ nede i Einbuggjelet på høyde med Bakkasætre (nedenfor Jønnmyrdalen) og med vegframføring nede i gjelet/på nordsida av dalen i liten grad vil berøre allmenne interesser og samtidig vil kunne gi verdiskaping for rettighetshaverne. En slik utbygging vil være langt mer skånsom både visuelt, estetisk og i forhold til villreininteressene.

Planendringssøknaden går i første rekke ut på omlegging av veg. Vegframføringen er flyttet lenger øst, med avkjørsel fra Grimsdalsvegen og helt inn til inntaksalternativene ved Haugjesætre i Einbuggdalen. Vegen skal være helårsveg. Rådmannen mener vegbyggingen, selv med bom, vil kanalisere folk og trafikk langt inn i områder som er relativt ubebygde og som er viktige natur- og friluftsområder for Dovre. Området mellom Grimsdalsvegen og Pilegrimsleden er i dag det minst utbygde arealet i tilknytning til hoveddalføret og innehar viktige områder for biologisk mangfold og friluftsliv.

Utbyggingsalternativet som nå foreligger med veg helt inn til inntaket vurderes av rådmannen som vesentlig mer konfliktfylt enn planen som PNU uttalte seg til i 2011 der kommunen la ned innsigelse etter vassressursloven § 24. Kommunen er fortsatt åpen for en utbygging i Einbugga, men da til en utbygging med betydelig mindre konflikter i forhold til villreinen. Rådmannen kan også tenke seg utredet et utbyggingsalternativ som innebærer at anleggsvegen blir fjernet og vegtraseen blir tilbakeført til opprinnelig terreng etter anleggsfasen. Tilsyn med inntaket kan skje med ATV om sommer og snøscooter om vinteren og følge traseen til eksisterende seterveg enten på nord- eller på sørsida av Einbuggdalen. Tyngre vedlikehold må da skje med helikopter. Det kan også være aktuelt å utrede et vegalternativ på nordsida av Einbuggdalen.

Planlagt veg vil gå gjennom et reguleringsplanområde og dette vil evt. medføre en reguleringsendring.

Vegbygging vil krysse flere vannveger i området. Vannvegene går videre ned gjennom svært bratte arealer som består av masser som er ustabile ved stor vannføring og mye nedbør. Det vises til merknad fra oppsittere langs Hovdevegen og Åse Løken.

Dovre kommune har i flere planprosesser, i tilknytning til enkeltstående byggeprosesser og i sin generelle argumentasjon for utvikling av nye tiltak i bygda lagt stor vekt på kanalisering av ferdsel. Blant annet er skiløyper og turstier lagt slik at all ferdsel skal kanaliseres langs hoveddalføret eller langs andre allerede utbygde områder. En veg inn i Einbuggdalen vil virke

på tvers av alle andre kanaliseringstiltak i området. Dette mener rådmannen er svært uheldig. Vegbygging fra sør inn til Haugjesætre vil medføre økt ferdsel til alle tider av året og øke presset på rein og annet vilt. Rådmannen mener en bør skjerme området for slik utbygging.

Søker har hevet kravet til minstevannføring vinterstid fra 3 l/sek til 20 l/sek, minstevannføring om sommeren er ikke endret.

Rådmannen mener det er store friluftskvaliteter i området, deriblant fiske. Økningen av minstevannføringen om vinteren er positiv. Rådmannen er likevel usikker på virkningen av kraftverket på Einbugga som fiskeressurs i seg selv og Einbugga som gyteelv.

Søker har ikke gjort endringer i forhold til merknadene om landskapshensyn. Rørgaten og deler av driftsvegen vil fortsatt gå gjennom et nasjonalt verdifullt kulturlandskap. De illustrasjonene som er gjort i forhold til landskapsvirkning gir etter rådmannens mening et feil bilde av situasjonen etter utbygging. Det er brukt 10 meters utslag i rørgaten i visualiseringen, noe som trolig er for lite. Rørgaten skal for det meste gå i bratt terreng og utslaget vil bli større. Rådmannen mener tiltaket vil gi negative konsekvenser for landskapet.

Etter en samlet vurdering, der det framgår at tiltaket vil gi vesentlige negative konsekvenser for landskap, villrein, friluftsliv, fisk og andre viktige næringssatsinger i kommunen, så foreslår rådmannen at det legges ned innsigelse til tiltaket, jf. vannressurslovens § 24.

I kommunens innsigelse til forrige søknad ba vi om et bedre vurderingsgrunnlag, noe vi mener ikke å ha mottatt med denne siste søknaden. Rådmannen vil derfor anbefale utbygger på nytt å forbedre vurderingsgrunnlaget ved bl.a. å fokusere på:

- Adkomsten til området i hhv. anleggsfasen og driftsfasen*
- Landskapshensyn»*

Fylkesmannen i Oppland har i sin uttalelse datert 5.5.2011 konkludert med følgende:

«...

Fylkesmannen fremmer innsigelse til den omsøkte konsesjonen begrunnet i at konsekvensene for villreinen ikke er tilstrekkelig vurdert, verken som enkeltstående tiltak eller i forhold til presedensvirkning for området som omfattes av fylkesdelplan for Rondane/ny regional plan for Rondane-Sølnkletten.

Fylkesmannen mener også at det ikke bør gis konsesjon til den omsøkte utbyggingen av Einbugga kraftverk så lenge det ikke er utarbeidet en detaljplan for anleggsveg og rørgatetrasé og detaljkartlegging av naturmangfold i trasene som viser at inngrepet ikke medfører store virkninger for det nasjonalt viktige kulturlandskapet og at trasene unngår evt. viktige forekomster for naturmangfold. Uten slike utredninger er naturmangfoldlovens krav til aktsomhetsplikt (§ 6) og prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 - 12 ikke ivarettatt.

Når et bedre beslutningsgrunnlag evt. er framskaffet, forutsetter vi at søknaden sendes på ny høring.

Dersom en ny høring av søknaden etter en ny vurdering av villreinhensynene, samt detaljplanlegging og kartlegging av tiltakene, viser at utbyggingen vil være forsvarlig for kulturlandskap og naturmangfold, mener Fylkesmannen at det må settes følgende vilkår for utbyggingen:

- *Minstevannslipp forbi kraftverket på 0,02 m³/sek i perioden 01.10 — 30.04 og 0,26 m³/sek i perioden 01.05 — 30.09. I perioder med uttak av vatn til jordbruksvatning fra den utbygde strekningen må minstevannføringen heves tilsvarende uttaket av vatningsvatn.*
- *Krav om omløpsventil i kraftverket for å hindre tørrlegging/brå vannstandsreduksjoner nedstrøms kraftverket.*
- *Stenging evt. fjerning av anleggsveg.*
- *Evt. tiltak for å dempe landskapsvirkninger av rørgatetrasen.*
- *Anleggsarbeider ved inntak skal konsentreres i tid. Mai måned skal unngås.*
- *Standard naturforvaltningsvilkår. »*

I forbindelse med planendringen kom **Fylkesmannen** med en ny uttalelse datert 29.1.2013 hvor de konkluderer som følger:

«...»

Fylkesmannen mener at planendringen vil øke miljøulempene ved en utbygging vesentlig. Særlig tungtveiende er endringene i forhold til hensynet til villrein. Fylkesmannen mener det må påregnes at den planlagte vegen inn til inntaket vil medføre økt ferdsel i området innenfor inntaket, særlig sommerstid. Dette er uheldig siden sommerbeite er en begrensende faktor for villreinen i Rondane nord.

Retningslinjene i gjeldende Fylkesdelplan for Rondane sier at «Innenfor leveområdet skal det ikke foretas kraftutbyggingsinngrep. Nye kraftlinjer og andre linjeframføringer skal unngås». Det omsøkte tiltaket er i strid med disse retningslinjene. Tiltaket vil ha en svært uheldig presedensvirkning for planområdet, og vil kunne åpne for vesentlig økt samla belastning på villreinenes leveområder.

Planendringen innebærer også økte konsekvenser for det i dag relativt urørte landskapet i Einbuggdalen.

Fylkesmannen fremmer ut fra de forhold som er nevnt over innsigelse til en utbygging av Einbugga kraftverk som beskrevet i planendringssøknaden. Innsigelsen er fremmet med hjemmel i vannressurslovens § 24. »

Oppland fylkeskommune har i brev datert 19.5.2011 konkluder med følgende i forbindelse med den opprinnelige søknaden:

«...»

Forholdet til automatisk fredete kulturminner må være avklart før endelig konsesjonsvedtak fattes, jf kulturminneloven § 8 og 9. Kulturminnemyndighetene må derfor gjennomføre tilleggsbefaringer før endelig uttalelse til konsesjonssøknaden kan gis. Kulturminnemyndighetene har innsigelse til tiltaket til ovennevnte forhold har kunnet vurderes gjennom befaring, jf. kulturminneloven § 9. Vi vil komme med endelig uttalelse til konsesjonssøknaden etter befaring.

Tiltakets konsekvenser for kulturlandskap og verneverdige bygningsmiljø må også utredes og illustreres mer før vi kan gi uttalelse mht kulturlandskap og bygningsmiljø. Vi tar forbehold om at det må reises innsigelse vedrørende dette bedre vurderingsgrunnlag foreligger.

Tiltakets virkning på villrein må utredes bedre. Det anbefales at tiltakshaver kontakter Villreinsenteret på Hjerkin eller Direktoratet for naturforvaltning for å få bedre dokumentasjon på villreinens bruk av området. Avbøtende tiltak må også beskrives. Eksempelvis bør det settes vilkår om at vegen skal stenges med bom og at inntaksdammen plasseres der den forstyrrer reinen minst. Anleggsperioden bør også tilpasses villreinens bruk av området. I følge kart utarbeidet av NINA og Norsk villreinsenter er det ikke langt fra tiltaket til kalvingsområdet.

Konsekvenser av minstevannføringen vinterstid må utredes og overgang fra sommer til vinterkjøring må klargjøres før en konsesjon kan gis.

I forhold til biologisk mangfold og fisk og ferskvannsbiologi er det liten forskjell mellom de to skisserte utbyggingsalternativene. Fylkeskommunen savner derfor et reelt utbyggingsalternativ med mindre negativ konsekvens for naturmiljøet. »

Fylkeskommunen kom men en ny uttalelse basert på de nye planene datert 21.2.2013:

«...

Konklusjon

Ny Regional plan for Rondane – Sølnekletten er vedtatt i fylkestingene i Hedmark og Oppland, men innvendinger fra fylkesmennene førte til at planen ble sendt inn til Miljøverndepartementet. Inntil Miljøverndepartementet har avgjort saken og stadfestet planen, er det «Fylkesdelplan for Rondane» som gjelder i dette området. Med henvisning til Fylkesdelplan for Rondane forutsetter vi at saken sendes villreinnemd og villreinutvalg for uttalelse og at denne tillegges stor vekt. Tiltaket er konfliktfylt i forhold til villreinen og vi er kjent med at fylkesmannen har innsigelse til tiltaket. Dersom tiltaket iverksettes ber vi om at konsesjonsvilkårene setter krav om at bruken av vegen kun skal knyttes til tilsyn og vedlikehold av anlegget og ellers stenges med bom. Tilsyn og vedlikehold bør utføres mest mulig skånsomt i forhold til villreinen. Vi mener konsesjonsvilkårene derfor bør sette krav om at villreinnemd og villreinutvalg skal rådføres som et ledd i planleggingen av tilsynsrutiner og vedlikeholdsarbeid.

Dersom inngrepet fører til at Einbugga endrer tilstandsklasse i vannkvalitet i negativ retning vil det foreligge en forringelse. Forringelse tillates ikke med mindre det er adgang til å gjøre unntak, jf. vannforskriften § 12. Selv om foreslått minstevannføring vinterstid er økt i den reviderte planen vil en utbygging av Einbugga forventes å ha en negativ effekt på fiskebestanden og det øvrige livet i elva, og det forventes at den økologiske tilstanden på minstevannføringsstrekningen forringes fra tilstandsklasse "svært god" til "moderat". Det omsøkte tiltaket kan derfor ikke tillates med mindre vilkårene i vannforskriften § 12 andre ledd er oppfylt, og Oppland fylkeskommune forutsetter at NVE foretar denne vurderingen.

Vi vil understreke viktigheten av at forholdet til eventuelle automatisk fredete kulturminner under markoverflaten avklares før konsesjonen vedtas. I Riksantikvarens brev av 16.01.11 om «Kulturminneforvaltningens behandling av konsesjonssaker etter energi- og vassdragslovgivningen – uttalelser, innsigelse og klage» er Riksantikvarens praksis at konsesjonssaker skal følge de samme rutinene som plansaker så langt det er mulig, og kml § 9 skal derfor oppfylles før det blir gjort vedtak om konsesjon.

Tiltak i konflikt med automatisk fredete kulturminner kan ikke gjennomføres uten at det foreligger en dispensasjon etter kulturminnelovens § 8 første ledd. Innsigelse fremmet i første høringsrunde opprettholdes inntil undersøkelsesplikten jfr. klm § 9 er oppfylt. »

Statens vegvesen Region øst har kommentert søknaden i e-post datert 19.6.2013:

« ...

Vi gjør oppmerksom på at planen berører fylkesveg 491. Utbyggingen vil kreve tillatelse fra Statens vegvesen på følgende punkter:

- Kryssing over fylkesvegen med rørgata.
- Evt. avkjøring fra fylkesvegen til kraftstasjonen.

Ved en eventuell utbyggingstillatelse må utbyggeren sende søknad til Statens vegvesen, før arbeidene starter. Statens vegvesen forutsetter følgende vilkår:

- Kryssing over fylkesvegen med rørgata må baseres på boring gjennom vegen.
- En kan regne med at det vil bli gitt avkjørselstillatelse fra fylkesvegen til kraftstasjonen med krav til teknisk standard (utforming og sikt). Dette vil vi komme tilbake til når det foreligger en konkret søknad.

Ut i fra oversendte tegninger vil kraftstasjonen bli anlagt utenfor byggegrensa på 20 meter langs fylkesvegen. »

Jernbaneverket kommenterer søknaden i brev datert 23.5.2011:

« ...

Jernbaneverket bemerker at foreslåtte område som konsesjonssøknaden omfattes av, er en strekning på jernbanen med stor risiko for skader på jernbanens underbygning i perioder med flom og erosjon. Kraftverket vil bidra til at flommer reduseres, men da kun med egen slukevne. Slukevnen er liten i forhold til vannføring i store flommer. Det er i søknaden presisert at tiltaket vil få liten til ubetydelig konsekvens for grunnvann, flom og erosjon. Et eventuelt brudd på inntaksdammen vil medføre at magasinet tømmes i løpet av ca 1 minutt, og flodbølgen som følger kan skade jernbanen. Det er foreslått i søknaden at inntaksdammen til Einbugga kraftverk plasseres i bruddkonsekvensklasse 0. Ved et eventuelt brudd på rørgata vil ei eventuell bruddstråle nede ved kraftstasjonene ha en kastevidde på 210 meter. Jernbanen vil da kunne råkes av denne bruddstrålen. Det er foreslått i søknaden at trykkørret til Einbugga kraftverk plasseres i bruddkonsekvensklasse 2. Jernbaneverket ber på bakgrunn av dette at risiko for skade på jernbanen vurderes grundig før det blir gitt konsesjon for tiltaket

Eksakt beliggenhet av kraftstasjonen er ikke beskrevet i søknaden, men det antas at denne blir liggende på oversiden av gårdsvei til Bergseng (gnr/br 38/75) på østsiden av Dovrebanen og at det dermed ikke blir umiddelbar nærhet til jernbanen. Jernbaneverket gjør oppmerksom på jernbanelovens § 10 som bl.a fastsetter en generell byggegrense på 30 meter regnet fra midt av jernbanespor. Byggegrensen gjelder for oppføring av bygg og installasjoner, samt utgraving og oppfylling. Jernbaneverket ber om at slik byggegrense som nevnt over legges til grunn i det videre arbeidet med tiltaket. Hvis dette er en forutsetning som ønskes vurdert, ber Jernbaneverket om at det tas kontakt med saksbehandler for å diskutere eventuelle avvik.

Videre må atkomst til kraftstasjonen fra E6/ lokalveg også avklares. Det samme gjelder behov for å krysse jernbanen med kabler i forbindelse med anlegget. Det må legges avgjørende vekt at tiltak som berører jernbanen, kan utføres uten å forstyrre togdriften på Dovrebanen. »

Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten gjorde følgende vedtak datert 6.5.2011:

«Planene for kraftutbygging i Einbugga frarås med begrunnelse i fylkedelplanens avgrensning av leveområde og innholdet i retningslinjene. Det vises også til at sommerbeite er en mangelvare i Rondane nord, og at dalfører som dette ønskes bevart intakte. »

Nytt vedtak datert 17.1.2013 ble fattet i **Villreinnemnda** basert på planendringen:

«1. Villreinnemnda opprettholder sitt vedtak av 06.05.2011 dvs. : Planene for kraftutbygging i Einbugga frarås med begrunnelse i fylkedelplanens avgrensning av leveområde og innholdet i retningslinjene. Det vises også til at sommerbeite er en mangelvare i Rondane nord, og at dalfører som dette ønskes bevart intakte.

2. De nye veiplanene forsterker klart faren for stor negativ påvirkning av villreinen og dens beiteområder. Viktige beiteområder står i fare for å gå ut av bruk. Dette begrunnes med at ferdsel som følge av veiene vil ledes inn i sentrale beite – og trekkområder for stammen i Rondane nord.»

Villreinutvalget for Rondane Nord har kommentert søknaden i e-post datert 28.1.2013:

«Villreinutvalget for Rondane Nord er en rettighetshaverorganisasjon for grunneierlagene/rettighetshaverne i Rondane Nord villreinområde. Villreinutvalget har ansvaret for den praktiske forvaltningen av villreinstammen i Rondane Nord gjennom utarbeidelse av bestandsplaner, dyretellinger og reguleringer av bestanden (jakt). Foruten den praktiske bestandsforvaltningen er villreinutvalget en naturlig høringspart i forbindelse med planer som vedrører villreinens leveområder. Villreinutvalget har i denne saken ikke mottatt sakspapirene fra NVE og ber derfor om å bli satt opp som egen høringspart for senere anledninger.

Villreinutvalget har gjennom villreinnemnda og Dovre kommune blitt gjort oppmerksom på at denne konsesjonssøknaden er lagt ut på høring og vil derfor gi sin uttalelse:

Høringsuttalelse

Villreinutvalget for Rondane Nord frarår å gi konsesjon for bygging av kraftverk i Einbuggdalen og støtter de faglige argumentene som villreinnemnda har gitt i saken:

[...]»

Norsk Maritimt Museum har kommet med en uttalelse datert 5.5.2011 hvor de opplyser om hvilke plikter tiltakshaver har dersom det oppdages kulturminner under vann.

Vern Nedre Otta har kommentert søknaden i brev datert 4.5.2011 og i brev datert 28.1.2013 og har følgende kommentar til planendringene:

« ...

Planendringene er ut i fra vår opprinnelige vurdering av utbyggingsplanene for Einbugga kraftverk av mindre betydning, og vi meddeler at vi opprettholder vårt standpunkt om at kraftverksplanene må avslås. Vi viser også til vår opprinnelige fellesuttalelse for søknadene for bygging av Einbugga kraftverk og Ryddøla kraftverk i Dovre kommune.

[...]

Vern Nedre Otta støtter Fylkesmannen i Oppland sitt forslag om helhetlig vurdering av Gudbrandsdalslågen med sideelver, og at de gjenværende urørte delene vernes ved en ny supplering av verneplanen/omlegging av samlet plan.

[...]»

Forum for Natur og Friluftsliv i Oppland (FNF) har kommentert søknaden i brev datert 3.5.2011 og i brev datert 1.2.2013 og har følgende kommentar til planendringene:

«...»

Planendringene er utfra vår opprinnelige vurdering av utbyggingsplanene for Einbugga kraftverk av mindre betydning og vi meddeler at vi opprettholder vårt standpunkt om at kraftverksplanene må avslås.

[...]

Vår region har et betydelig europeisk ansvar for ivaretagelse av leveområder for villrein. Det må være en målsetning å ikke redusere de marginale leveområdene for en arealkrevende art som villreinen ytterligere. Konsekvenser av framtidige klimaendringer vil kunne medføre at villreinflokkene vil trenge større leveområder enn i dag og at randsonene rundt dagens villreinområder vil bli viktigere. Vi mener at rapporten – “Forventede klimaendringer og ei framtid for villreinen” av Olav Strand, Norsk institutt for naturforskning (NINA) dokumenterer dette. Nye inngrep som planene for Einbugga kraftverk kan i denne sammenhengen gi varige endringer for villreinen- og fjelløkosystemet og må ikke gjennomføres.

Vi viser også til vår opprinnelige fellesuttalelse for søknadene for bygging av Einbugga kraftverk og Ryddøla kraftverk i Dovre kommune

[...]»

Aase Løken har kommentert søknaden i brev datert 20.1.2013:

«...»

Sammendrag

Einbuggdalen er en unik dal som ligger opp til Gudbrandsdalen, men som ikke har noen veg anlagt inn. Dette er svært sjelden. Den er lett tilgjengelig, samtidig med at den fremstår med uberørt natur og dette er verdifullt for friluftsliv. Det er en rekke arter dyr, fugl og planter som er registrert og observert gjennom mange år i dalen.

Stiene i dalen har sannsynligvis vært brukt lenge. I min oppfatning av historie og kultur, og med kjennskap til både setring som fenomen og gardshistorie i Dovre, så kan jeg ikke annet enn si at det med stor sannsynlighet er snakk om stier som har vært der siden vikingtid. Jeg vil reise spørsmål om hvordan kan noen si at denne stien ikke er eldre enn de automatisk fredede kulturminnene? I det nye planforslaget vil «traktorvegen» rasere stier som har vært brukt mellom gården og setra, og mellom setrene på nord og sydsiden av Einbuggdalen.

Stiene er nevnt i et brev fra Fylkeskommunens Kulturarvenhet til Clements kraft med kopi til Dovre Kommune av dato 08.06.2012. Dette er ikke hensynstatt i det siste planforslaget.

Avslutning

Jeg håper inderlig at stiene inn i området og ned i dalen kan bevares for ettertiden. Jeg håper dalen kan bestå med sin uberørte karakter for oss og kommende brukere av naturen. »

Bergsgrende hytteeierforening har kommentert søknaden i brev datert 26.1.2013. Medlemmene i foreningen er bekymret for de konsekvensene som tiltaket vil kunne medføre, bl.a. forholdet til støy, skader på natur og lav vannføring i elva etter en ev. utbygging. Dersom det blir en utbygging ber foreningen om at en rekke avbøtende tiltak blir gjennomført.

Bergsgrende Hyttegrend SA uttaler seg i brev datert 30.1.2013 på vegne av medeiere i Bergsgrend Hyttegrend SA, grunneiere og naboer til tiltaket. De mener at søknaden fremstår som mangelfull på flere punkter og at det må settes krav til søker om skriftlige avtaler dersom det skal bygges ut. De har spørsmål til planen om bl.a. traseen for anleggsvei, forholdet til kommunedelplanen for området, konsekvensene for landbruk og plassering av midlertidig massedeponi.

Per A. Løken har sendt inn to uttalelser, datert 3.12.2012 og 31.1.2013. Løken er eier av husene på Skjeldstadsetra og er bekymret for hvordan de gamle seterstiene i området vil bli påvirket av en utbygging og mener at inngrepene knyttet til en vei inn til inntaket vil medføre store tekniske inngrep i området. Han mener også at seterveien opp til Bakkesetra kan være så gammel at den faller inn under kulturminnelovens §§ 3-11 om automatisk freda kulturminner. Løken ønsker at tiltakshaver ser på en annen løsning enn å bygge anleggsvei mellom påslag tunnel og inntaksdam. Han peker også på endringer i den europeiske kraftmarkedet og utfordringer for små vannkraftanlegg i Norge som følge av dette.

Aud Rigmor Sandøy har kommentert søknaden i e-post datert 4.5.2011. Hun er bekymret for hvordan prosjektet vil kunne påvirke tilgangen på drikkevann til sin hytte.

Heidi Hovde har kommentert søknaden i brev datert 3.5.2013. Hun har hytte innerst i Hovdevegen og er bekymret for om veien og hytta vil tåle den belastningen en anleggsvei vil kunne medføre. Hun ønsker at søker vurderer en annen adkomstvei.

Ola Eidem og Berit Vold Eidem har kommentert søknaden i e-post datert 3.5.2011 hvor de er bekymret for tilgang på vann til sin hytte dersom Einbugga bygges ut.

Hovdevegen kommenterer søknaden i e-post datert 3.5.2011. Uttalelsen er felles for de grunneierne som har eiendom tilknyttet Hovdevegen. De påpeker at Hovdevegen er privat og de vektlegger i all hovedsak de problemene en anleggsvei vil kunne medføre for standarden på veien, bygningsmassen langs denne og støyplager knyttet til en anleggsperiode.

Lars Ove Bergseng kommenterte søknaden i e-post datert 2.5.2011 og i e-post datert 31.1.2013 der han opprettholder sine synspunkter etter førstegangs høring. Følgende er gjengitt her:

«Jeg er grunneier av g. nr 40 b. nr 1, tilstøtende grunneier til Prestgarden g. nr. 39 b. nr 1. Jordbruksarealet til Prestgarden har vært leid av min driftsenhet siden 1964. Jeg er generelt positiv til utbygging av Einbugga, utnyttelse av en fornybar ressurs og lokal verdiskapning. Einbugga i dag er ubetydelig brukt til rekreasjon som fiske og turer i den aktuelle strekningen. Det meste er et dypt og nærmest ufremkommelig gjel. En ting som utbyggere bør ta høyde for er at nedover dalsiden der rørgaten er tenkt lagt, er det etter mitt kjennskap mange steder mindre en en meter ned på fjellgrunn, det kan føre til at det må sprenges trase for rørlegging.

Jeg har sammen med nabo sør for min eiendom, Odd-Leif Angård felles vanningsanlegg med vatn fra Einbugga. Vi har gamle rettigheter på vatten fra Einbugga. Har i dag vanninntak

nedenfor der utløpet til det planlagte kraftverket er planlagt. Vi har i lang tid sett på muligheten til og lagt frem naturlig trykk fra lengre inn i Einbugga, et anna alternativ har vært å flytte dagens pumpestasjon til Tofte bru og spart vel 50 meter i løftehøyde. Disse mulighetene blir borte ved en utbygging. Prestegarden har ikke eget vatningsanlegg men mye av jorda blir vatna fra vårt felles vatningsanlegg.

Det hadde vært meget interessant om det kunne tas ut grenuttak til vatning fra kraftverkets trykkside. Det burde gått an å finne økonomiske løsninger på et slikt uttak i og med at det er et energi tap i turbin til kraftproduksjon og i elmotor og pumpe på vårt trykkanlegg. Skulle kunne bli en vinn, vinn situasjon for begge parter. Vil anta at det hadde vært en god løsning for Tofte gard også.

Et anna alternativ kan være at vi legger trykkrør pararelt med rørgaten fra tunellen for å ikke redusere kapasiteten til kraftverket.»

Torleif Brendjord har i brev datert 30.4.2011 noen spørsmål til utbyggingen av Einbugga. Han er bl.a. bekymret for støy fra kraftverket, om tåkedis fra utløpet og om vannkvaliteten vil forringes etter at det har passert gjennom kraftverket.

Trygve Hovde kommenterte søknaden i e-post datert 21.4.2011 og i brev datert 10.1.2013. Følgende er sitert:

«Midlertidig massedeponi

Vi må ta forbehold om faren for forurensing til grunnen - olje, boreslam, sprengstoffrester - da det er mange brønner og borehull i nedslagsfeltet nedenfor det planlagte deponiet og anleggsveien. Brønner, borehull og vannledninger er inntegnet på vedlagte kart. Vi ser helst at det ikke blir noe midlertidig massedeponi, men at massen blir kjørt vekk etter hvert.

Stikkrenner

Ved plassering av stikkrenner under anleggsvegen mellom punkt 1 og 2 på kartet er det viktig at de blir plassert riktig i forhold til terrenget nedenfor mot gardsbrukene: gnr 40 brnr 2, 40-18, 41-1 og 41-2. På grunn av økende nedbørmengde er vi spesielt engstelig av den grunn at vi har hatt flere ras den siste tiden, to i 2008 og 1 i 2011. Fjellet her oppe har mange slepper så en vet aldri hvor vannet dukker opp att.

Hovdevegen.

Vi går ut fra at det ikke blir aktuelt å bruke gårdsvegen vår i f.b.m. kraftverkets bygging eller ved vedlikehold i tiden kraftverket er i drift. Hovdevegen er ikke bygget for tungtransport eller bruk utover vanlig gardsdrift og trafikk til hus/hytter.»

Einbugga Kraftverk SUS har kommentert høringsuttalelsene til den opprinnelige søknaden i brev datert 5.10.2012:

«1 Jernbaneverket

Kraftstasjonen blir, som Jernbaneverket antar, plassert på oversiden av veien som går rett nordøst for jernbanen. Utløpet blir lagt ca. 35 m oppstrøms jernbanebrua over Einbugga.

Kraftstasjonen er planlagt med en minimumsavstand på ca. 35 m til jernbanen. Detaljert kart over plasseringen er vist i vedlegg 1.

[...]

Adkomst vil skje via Fv491 og gårdsveien rett nordøst for jernbanen.

Det er planlagt å legge jordkabel under jernbanen langs østsiden av Einbugga. Det er ikke forventet at dette vil føre til konflikter med jernbanen.

2 Oppland fylkeskommune

2.1 Kulturminner

Oppland fylkeskommune ved kulturarvenheten minner om at undersøkelsesplikten etter Kulturminnelovens § 9 ikke er oppfylt. Området er nå befart av fylkeskommunen som i uttalelse datert 8. juni 2012 konkluderer med at tiltaket ikke vil komme i konflikt med automatisk fredete kulturminner, med forbehold om Riksantikvarens vurdering av forhold til kirkested, kirkegård og St- Olavskilden samt resultater av maskinell sjakting i nedre del av rørgatetraseen.

Utbygger vil besørge at det gjennomføres en maskinell sjakting etter at en eventuell konsesjon er gitt, slik at Kulturminnelovens § 9 oppfylles før tiltaket iverksettes.

2.2 Kulturlandskap og verneverdig bygningsmiljø

Kulturarvenheten savner illustrasjoner/modeller som viser tiltakets konsekvenser for kulturlandskap og verneverdig bebyggelse.

Flere av høringspartene, bl.a. Oppland fylkeskommune, Fylkesmannen og Dovre kommune, mener dessuten at landskapet har fått får liten verdi i miljørapporten og at konsekvensene burde vært bedre beskrevet og visualisert/detaljtegnet.

Utbygger har fått utført en visualisering som vi mener viser utbyggingens konsekvenser i tilstrekkelig grad. Hovedpunktene i visualiseringen er gjengitt i vedlegg 2.

Vi kan si oss enige i at verdien av landskapet er nærmere stor enn middels. Når det gjelder strekningen av vannveien som blir lagt gjennom kulturlandskapet, vil sporene stort sett være borte etter én vekstsesong da vekstlaget skal legges tilbake etter at røret er gravd ned. Strekningen som går gjennom skog vil bli synlig over en lengre tidsperiode, men vil etter hvert gro mer igjen. Det vil nå bli søkt om å flytte veitraseen, slik at veien i minimal grad vil bli synlig fra selve Gudbrandsdalen. Belastningen på landskapet blir derfor mindre enn forutsatt i konsekvensvurderingene. Samlet sett vil landskapspåvirkningen bli liten. Vi står derfor ved at konsekvensen for landskap vil bli liten.

I sin uttalelse datert 8. juni 2012 etterlyser Kulturarvenheten visualisering av ny atkomstvei til tunnelpåhogget. Vi vil opplyse om at veien er lagt inn i visualiseringen, men framkommer ikke da den i minimal grad vil synes fra dalen.

I samme uttalelse oppgis det at rørgata vil være svært synlig i terrenget. Dette synet er basert på tilsendte visualiseringer fra utbygger. Vi vil her påpeke at inngrepet vil være mest synlig fra lufta, mens det fra bakkeplan vil være lite framtrædende. Dess nærmere rørgata en kommer, dess mindre av inngrepet vil være synlig grunnet det bratte terrenget i nedre del av traseen. Jf. bilde i visualiseringen vil kun nedre del av rørgata være synlig fra Grimsdalsvegen (nedenfor Skjellstad). I denne delen av traseen er vegetasjonen såpass spredt at kontrasten til rørgata vil bli lite iøynefallende.

2.3 Villrein

Fylkeskommunen og fylkesmannen anfører at tiltakets virkning på villrein må utredes bedre. Flere av de øvrige høringspartene er dessuten skeptiske til en utbygging på grunn av konflikt med villreinstammen i Rondane. Rådgivende Biologer AS har på oppdrag fra utbygger utarbeidet et notat om villreinens interesser i området og komme med et faglig råd om saken, se vedlegg 3.

2.3.1 Fylkesdelplan

Som nevnt i flere av høringsuttalelsene, vil begge inntaksalternativene ligge innenfor gjeldende fylkesdelplans angitte leveområde for villrein (Fylkesdelplan for Rondane 2000). I denne sonen er det strenge restriksjoner med hensyn til ulike typer inngrep og det er ikke åpnet for kraftutbygging innenfor leveområdet.

Denne planen er imidlertid under revisjon. I den nye planen er det foreslått at en, i tillegg til å ta vare på villreinen, legger til rette for lokal omstilling og utvikling. Det er Miljøverndepartementet som har gitt disse "retningslinjene" i sin "bestilling" av ny plan. Det er derfor skissert såkalte hensynssoner med ulik grad av restriksjonsnivå. I følge illustrasjonskartet, datert 27.05.11 som følger planforslaget, er grensen for nasjonalt villreinområde trukket lenger østover (følger nasjonalparkgrensa) slik at prosjektområdet blir liggende utenfor. I planforslaget har prosjektområdet status som utviklingssone i randområdene, sone 3. I sone 3 vil en legge til rette for samfunnsutvikling under vilkår om at en tar hensyn til villreinen. I dette ligger blant annet utvikling av landbruket, småskala turistvirksomhet og utvikling av småskala energiresurser. Dette forutsetter gjennomføring av avbøtende tiltak slik at ferdsel og aktivitet innenfor nasjonalt villreinområde blir så liten som mulig.

[...]

2.3.2 Generell bruk av området

Fylkesmannen refererer til at Einbuggdalen er et viktig beiteområde for villreinen, men da begge inntaksalternativene ligger under skoggrensa er utbygger av den oppfatning at beiteområdene ikke vil påvirkes av en utbygging. I NINA-rapport 339 vurderes i nordre del av Rondane den ytre grensa for villreinens leveområde å være "... samsvarande med skoggrensa, grovt sett." GPS-registreringene av villrein i området viser så vidt vi kan bedømme liten aktivitet under denne grensa. I driftsfasen mener vi at eventuelle konflikter med villrein kun vil være at trekktruten forbi inntaksalternativ 2 vanskeliggjøres, og at veitraseen vil ligge ved grensa til leveområdene for villreinen. Vi har forutsatt at ferdsel på veien begrenses med bom. Atkomst for eventuelle reparasjoner eller vedlikehold vinterstid skal skje med snøscooter slik at brøyting av vei kan unngås. Det understrekes at ferdsel til inntaket kun vil skje ved nødvendig tilsyn og vedlikehold.

I anleggsperioden vil påvirkningen være større. Tidsplan for utbygging vil gjennomgå med fagpersonell for å sikre minst mulig konflikt med villreinen.

2.4 Minstevannføring

Opplysningene om størrelsen på minstevannføringen og overgangen fra minstevannføring vinterstid til sommerstid framkom noe tvetydig i konsesjonssøknaden, men det utbygger legger til grunn er standard datoer, altså sommerstid 1/5 - 30/9 og vinterstid 1/10 - 30/4.

Minstevannføringen ble satt som 5-persentilene for de respektive årstidene, beregnet fra måleserien fra Jora, altså 0,003 m³/s vinterstid og 0,26 m³/s sommerstid.

[...]

Jf. Figur 3 er det relativt store avvik i beregnet vannføring etter hvilken referansestasjon som benyttes, hvorav noe av avviket kan tilskrives at målingene er utført i ulike tidsrom, men også at måleserien fra Jora trolig angir for lave verdier for vintervannføringene. For å sikre størrelsen på minstevannføringen og optimal dimensjonering av kraftverket har Clemens Kraft fra og med 29/6-2008 utført timebaserte målinger av vannstanden i Einbugga. For å finne en god sammenheng mellom vannføring og vannstand kreves det normalt minst fem flygelmålinger (hastighetsmålinger i et tverrsnitt av elven). Det er til nå utført to slike målinger, og utbygger planlegger flere målinger framover. Målingene vil oversendes NVE, og man vil dermed ha et bedre grunnlag for å vurdere om minstevannføringen er satt til riktig nivå.

Utbygger kan si seg enig i at minstevannføringen vinterstid trolig er satt for lavt til at den vil ha en avbøtende effekt, og i planendringssøknaden vil vi derfor øke denne fra 3 l/s til beregnet alminnelig lavvannføring på 20 l/s.

Tabellen under viser forventet produksjon med denne minstevannføringen basert på tre ulike måleserier i området, skalert til normalperioden (61 – 90):

Måleserie	Tidsrom	Produksjon (GWh)
2.304 Jora	1968 - 1985	15,2
109.21 Driva	1970 - 2010	17,4
2.592 Fokstua	1988 - 2010	18,5

3 Dovre kommune

3.1 Inntak

Adkomst til inntaket skjer via traktorvei fra tunnelpåhogget til inntaket. Veien er beskrevet nærmere i planendringssøknaden. I anleggsperioden vil adkomst også kunne skje gjennom tunnelen når denne står ferdig.

3.2 Landskap

Se punkt 2.2 i svar til Oppland fylkeskommune.

3.3 Rørtrasé

Rørtrasé er tidligere blitt gjennomgått med biolog. Denne vil følge oppmerket rute som vist på kartet i vedlegget til konsesjonssøknaden. Mer detaljert kart er gitt i vedlegg 1. Det kan imidlertid bli noen justeringer under detaljprosjekteringen, for eksempel i forhold til at en vil unngå å berøre områder som er spesielt verdifulle for biologisk mangfold eller kulturmiljø. Rørledningen vil i sin helhet graves ned. Den delen av rørgata som må ryddes for trær er langt mindre synlig fra bygda enn den som går over dyrket mark. De visuelle konsekvensene er nærmere beskrevet i punkt 2.2 og i vedlegg 2.

3.4 Anleggsvei

Vei til tunnelpåhogg og inntaksdam var opprinnelig planlagt som forlengelse av vei opp til Skjellom. Dovre kommune ber om nærmere vurdering av veien før endelig uttalelse kan gis. Veitraseen er dessuten blitt frarådet av flere beboere i veien gjennom øvrige høringsuttalelser.

Det er derfor utarbeidet plan for en ny trasé for vei fram til tunnelpåhogg og inntak, jf. vedlegg 1. Denne vil være bedre egnet til å tåle belastningene i anleggs- og driftsfasen og være langt mindre synlig for naboene. 29/6-2011 ble detaljert trasé gått opp og GPS-registrert sammen med biolog Aslaug Nastad fra SWECO. Veien vil ligge godt skjermet i terrenget og vil i ubetydelig grad være synlig fra bygda. Veien er tenkt permanent, men vil sperres med bom for å redusere trafikken inn i sårbare områder. Første del av veien, dvs. fram til tunnelpåhogget, planlegges med standard som helårs skogsbilvei. Fra påhogget til inntaket bygges veien som traktorvei.

Det sendes inn egen planendringssøknad for den nye veitraseen.

3.5 Tunnel

Det vil bli spor i terrenget etter tunnelens påhogg. Utover dette vil ikke terrengoverflata bli berørt av tunnelbyggingen.

3.6 Biologisk mangfold / rødlistearter

Dovre kommune og Fylkesmannen m.fl. etterlyser en grundigere undersøkelse for å avdekke forekomster av flere rødlistearter langs røtraseen. Der er tidligere gjennomført undersøkelser av både entomologer og botanikere i området, og vi mener derfor at det foreligger et godt nok kunnskapsgrunnlag. Vi vurderer å ta med biolog ved oppstikking av både veier og vannvei. Slik vi ser det, vil interessene i forhold til biologisk mangfold derfor bli ivarettatt på en god måte.

Når det gjelder rovfugl er det ikke kjennskap til hekking i prosjektområdet, men det er kjente reirlokalteter i områdene rundt. Styret i Hovdeveien er bekymret for at en utbygging vil få negative konsekvenser for disse fuglene. Ut fra den kunnskap som foreligger, er det ingenting som tilsier at et slikt prosjekt vil medføre negative konsekvenser for rovfugl.

3.7 Fisk og andre ferskvannsorganismer

Dovre kommune anfører at konsekvensene av tiltaket for fisken er for lavt vurdert i konsesjonssøknaden. Fylkesmannen hevder at minstevannføringen vinterstid er satt for lavt til å bevare elvas økologiske tilstand.

Lave vannføringer er en begrensende faktor for liv i vann. Vannføringen på vinteren er ofte svært liten, og situasjonen før og etter utbygging blir nokså like gjennom store deler av vinteren. Grunnen til dette er at kraftverket må stå når tilsiget er mindre enn minste slukeevne + minstevannføringssslippet (jf. vannføringskurver vedlagt søknaden). De største endringene opptrer ved midlere tilsig. Store flommer vil ikke bli nevneverdig påvirket. Det er sannsynlig at bunndyrproduksjonen blir noe redusert, men artsmangfoldet blir det samme. Vi mener derfor at det ikke riktig å si at en utbygging vil få store konsekvenser for fisk og invertebrater slik Fylkesmannen hevder. Fylkesmannen peker også på at det er behov for å installere omløpsventil i kraftverket for å unngå skadevirkninger på fisk nedstrøms ved plutselige stopp. Vi mener at Einbuggas betydning for fisk er liten, og at nyttevirkningen av en slik omløpsventil er for liten til at en slik ekstrakostnad kan forsvares.

Derimot vil minstevannføringen vinterstid økes fra 3 l/s til 20 l/s. Dette er nærmere omtalt i punkt 2.4.

3.8 INON-områder

Dovre kommune etterlyser bortfall av INON-områder for alternativ 2.

Med ny veitrasé vil bortfallet av INON-områder sone 2 bli om lag 0,3 km². I tillegg vil 0,1 km² INON sone-1 område skifte status til sone 2. Villmarkspregede områder vil ikke bli berørt.

3.9 Minstevannføring

Se punkt 2.4 i svar til fylkeskommunen.

3.10 Drift av kraftverket om vinteren

Det er i konsesjonssøknaden (tabell 3.4) angitt at det vil være for lite vann til drift av kraftverket 160 dager i året, i all hovedsak om vinteren, hvilket innebærer at kraftverket vil stå 75 % av tiden om vinteren. Resultatene er basert på måleserien fra Jora. For usikkerhet i målingene vises det til punkt 2.4 i svar til fylkeskommunen.

3.11 Plassering av kraftstasjon

Rådmannen i Dovre kommune ønsker at det skal vurderes om kraftstasjonen kan plasseres nedstrøms jernbanen. Det ble gjort en slik vurdering under arbeidet med konsesjonssøknaden, men alternativet ble forkastet da det teknisk sett byr på for store utfordringer å la rørgata krysse jernbanen.

3.12 Friluftsliv

Flere høringsparter nevner at det er viktig å ivareta stiene som finnes i området. Vi ønsker å understreke at som grunneiere er dette også i vår interesse, og at anlegget ikke vil bli til hinder for friluftslivsinteressene.

3.13 Nytt utbyggingsalternativ

Dovre kommune og Oppland fylkeskommune etterlyser i sine uttalelser et alternativ med mindre negativ konsekvens for naturmiljøet.

Utbygger anser de negative konsekvensene ved de foreliggende alternativene for å være relativt små i forhold til størrelsen på produksjonen. Om inntaket skal flyttes nedover i dalen vil produksjonen reduseres, og økonomien i prosjektet vil bli dårligere. Terrengene er brattere og mer uframkommelig nedover i dalen, noe som vil vanskeliggjøre atkomst til inntaket. Bygging av vei i det sidebratte terrenget vil føre til store skjæringer og større inngrep. Utbygger ønsker derfor ikke å utarbeide et nytt alternativ.

3.14 Landbruk

Kommunen etterspør omfanget av landbruksarealet som gjøres utilgjengelig som følge av tiltaket.

Vannveien vil graves ned slik at det ikke vil være begrensninger i forhold til dyrka mark i driftsfasen. Hvis ny veitrase blir godkjent, vil det medføre et arealbeslag på ca. 500 m² i forbindelse med den sørligste delen av veien, dvs. fra Grimsdalsvegen og opp til møkkakummen ved Bergsgrende. Ved kraftstasjonen må en påregne et beslag på ca. 200 m².

3.15 Vanningsvann

Flere grunneiere er bekymret i forhold til vannforsyning til vanningsanlegg.

I den berørte elvestrengen er det kun vanningsanlegget til gnr/bnr 38/1 (Tofte kongsgård) som tar vann fra selve Einbugga. Eieren av anlegget er representert på eiersiden i kraftverket. Anlegget er i drift noen få uker på sommeren og har en kapasitet på ca. 30 l/s.

Minstevannføringen for sommer er foreslått til 260 l/s hvilket tilsvarer ca. 28 % av middelvannføringen. Utbygger mener at dette, sammen med tilsiget fra restfeltet (som er gjennomsnittlig 100 l/s for alt.1 og 70 l/s for alt.2), høyst sannsynlig vil dekke vanningsbehovet for arealet som tar ut vann oppstrøms kraftstasjonen.

Dersom det viser seg at minstevannføringen ikke er tilstrekkelig til å dekke behovet for vanningsvann, vil denne bli oppjustert. Det kan og være aktuelt å bedre forholdene ved det eksisterende vanningsvanninntaket slik at gjennomstrømning og vannmengde er tilstrekkelig.

4 Fylkesmannen i Oppland

4.1 Landskap

Fylkesmannen etterlyser detaljplan og visualisering for rørgatetrasé og anleggsvei, samt detaljkartlegging av naturmangfoldet for traseene.

Vi viser her til svar gitt i punkt 3.3 og 3.4.

4.2 Villrein

Se punkt 2.3 i svar gitt til Oppland fylkeskommune.

4.3 Fisk og andre ferskvannsorganismer

Se punkt 3.7 i svar gitt til Dovre kommune.

4.4 Forurensing / støy

Fylkesmannen bemerker at det ikke er opplysninger om støynivået i konsesjonssøknaden. Grunneier Torleif Brendjord uttrykker i sin uttalelse også skepsis til støy fra kraftverket.

Utbygger er kjent med at kraftverk med Pelton-turbiner i enkelte tilfeller kan gi støyproblemer. Miljøverndepartementets retningslinjer for støy, T-1442, angir 55 dB dagtid og 45 dB nattestid som grenseverdier for akseptable støynivåer for industri, 50 dB og 40 dB dersom lyden inneholder rentoner (impulslyd). I forbindelse med planlegging av Søråni kraftverk i Setesdal har Clemens Kraft KS fått utført undersøkelser av Norconsult for å bestemme støypåvirkningen på nærliggende boliger. Disse undersøkelsene er basert på målt støy fra en 4,4 MW Pelton-turbin i Bjørgum kraftverk, altså noe mindre enn det er konsesjonssøkt i Einbugga, men uten støydempende tiltak i avløpet (der støynivået var høyest). Støyen ved den nærmeste bebyggelsen (ca.140 m unna) ble i Søråni beregnet til å ligge innenfor kravene i miljøverndepartementets retningslinjer (se kart i vedlegg 4). Kilde Akustikk AS har videre anbefalt å prosjektere kraftverket etter noe strengere grenser, slik at samlet støy ved nærmeste bolig ikke skal overstige 35 dB, hvilket vil innebære at lydnivået ikke er hørbart med normalt bakgrunnsnivå.

For kraftstasjonen i Einbugga kraftverk blir avstanden til nærmeste bebyggelse (38/4 - Torleif Brendjord) ca. 100 m. I mellom ligger jernbanen noe hevet fra terrenget rundt og vil skjerme for en del støy. I tillegg vil også vegetasjonen langs jernbanen virke støydempende.

For å unngå at støy blir et problem, vil kraftverket bygges med vannlås (se Figur 4) og lydfeller. I tillegg vil vinduer, veggmaterialer, ventilasjonsåpninger, takdekke, plassering og vinkling prosjekteres på en måte som gjør at kravene i T-1442 ivaretas og at eventuell støy blir så liten at den overdøves av elvebruset.

[...]

4.5 Vanningsvann

Se svar i punkt 3.15 til Dovre kommune.

5 Villreinnemda for Rondane og Sølnekletten

Utbygger henviser til punkt 2.3 i svar til Oppland fylkeskommune.

6 Norsk maritimt museum

Utbygger vil rapportere til Norsk Maritimt Museum ved oppdagelser av kulturhistorisk materiale under vann.

7 Aud Rigmor Sandøy

Sandøy orienterer i sin høringsuttalelse om uttak av sommervann til tre hytter i Hovdevegen fra en liten elv via en 400- 600 m lang slange.

Ut fra beskrivelsen i uttalelsen overføres dette fra «Storbekken» som har sitt utspring sør for Storhovda øst for Einbugga. Vannføringen i Storbekken vil ikke berøres av utbyggingen og vil dermed fortsatt være tilgjengelig for hytteeierne. Den nye veitraseen vil heller ikke komme i berøring med overføringsslangen.

8 Heidi Hovde

Jf. punkt 3.4 i svar til Dovre kommune er Hovdevegen ikke lenger planlagt brukt som anleggsvei, og det sendes inn planendringssøknad for ny anleggsvei.

9 Ola Eidem og Berit Vold Eidem

Jf. beskrivelse av vanningsuttaket i uttalelse fra Aud Rigmor Sandøy overføres vannet fra Storbekken, og ikke Einbugga. Vannføringen i Storbekken vil ikke berøres av kraftverket. Vannkvaliteten kan dog i anleggsfasen bli påvirket av tunnelarbeidet.

10 Vern Nedre Otta

Vern Nedre Otta og Forum for Natur og Friluftsliv Oppdal er negative til en utbygging på grunn av skadevirkninger på miljø (diskutert over). De er generelt imot utbygging av nye kraftverk.

Når det gjelder utbygning av fornybar energi generelt, forholder utbygger seg til regjeringens målsetting om 13,2 TWh ny produksjon innen 2020, og mener at fordelene ved prosjektet samlet sett er større enn ulempene.

11 Forum for Natur og Friluftsliv i Oppland

Vi viser til svar i punkt 10.

12 Hovdevegen v/Hans Hovde

Jf. punkt 3.4 i svar til Dovre kommune er Hovdevegen ikke lenger planlagt brukt som anleggsvei, og det sendes inn planendringssøknad for ny anleggsvei.

13 Lars Ove Bergseng

Vannet som tas ut i dag ligger nedenfor jernbanen og vil ikke påvirkes av utbyggingen.

Muligheter for uttak av vanningsvann fra trykksiden av turbinen vil bli nærmere vurdert i detaljprosjekteringen. Dersom det viser seg at en slik løsning er økonomisk gunstig er utbygger positiv til å tilrettelegge for dette.

14 Torleif Brendjord

14.1 Støy

Vi viser her til svar til Fylkesmannen, punkt 4.4.

14.2 Tåkedis, utløp

Når det gjelder temperaturforskjell mellom utløp og innløp vil oppvarmingen av vannet ved friksjon i rør og tunnel samt energitap i turbinen være meget liten, og det er lite sannsynlig at det dannes tåkedis som følge av dette.

Vinterstid vil det kunne dannes en råke med åpent vann ved utløpet som gir en viss fare for noe mer frostrøyk, men dette vil trolig være ubetydelig i sammenlignet med hva som kommer fra Lågen.

14.3 Vannkvalitet

Kvaliteten på vannet vil normalt ikke forringes etter å ha vært gjennom kraftverket. For mer utfyllende informasjon henviser utbygger til erfaringer med drikkevann i kraftverk fra bl.a. Rana kommune samt rapporten "Kraftverk i vannverk" fra 2005 som kan leses på NVEs nettsider.

15 Trygve Hovde

Vi viser også her til punkt 3.4 i svar til Dovre kommune.

16 Ottadalen villreinnemd

Nemda anfører at prosjektet ligger utenfor Ottadalen villreinområde, og at saken derfor ikke har vært behandlet i utvalget. »

Einbugga Kraftverk SUS kommenterte høringsuttalelser til planendringen i brev datert 24.6.2013:

«1 Fylkesmannen i Oppland

[...]

Tiltakshavers kommentar:

Inntaksalternativene er, som fylkesmannen påpeker, innenfor gjeldende fylkesdelplans grense for villreinens leveområde. Selv om ny regional plan ikke er godkjent, er det gjort mye godt arbeid i forbindelse med denne, slik at man nå har tilgang på en mer detaljert avgrensning av leveområdet. I NINA-rapport 339 om villreinen i Rondane - Sølnekletten er villreinens leveområde i Rondane Nord beskrevet som samsvarende med skoggrensa, grovt sett. Prosjektområdet ligger i sin helhet utenfor det som skisseres som villreinens ytre biologiske grense i denne rapporten. Tiltakshaver mener at en med dette har fått et oppdatert og mer detaljert bilde av villreinens leveområder.

Tiltakshaver registrerer motstanden mot at det anlegges vei til inntaket. Vi ønsker primært å beholde planen om traktorvei inn til inntaket, men kan være åpne for å se på et veiløst alternativ med helikoptertransport. Ved sluttbefaringen med NVE mener vi høringspartene vil få et bedre inntrykk av traseen, og vi vil derfor stå fast ved planene beskrevet i planendringssøknaden inntil denne er avholdt.

«Planendringen

Søker har nå valgt å endre typen av tunnelboring (fra konvensjonell tunnel til grovhullsboert tunnel). Dette medfører redusert framkommelighet i tunnelen, og behov for vei fra tunnelpåhugget til inntaket. »

Tiltakshavers kommentar:

Tunneltypen er ikke endret. Planendringssøknaden var ment å illustrere ulikheten mellom de to alternativene. Endelig valg av tunneltype vil foretas i detaljprosjekteringen.

[...]

Tiltakshavers kommentar:

Tilsyn med inntaket vinterstid er planlagt med snøscooter. Ettersom inntaket ligger såpass utilgjengelig er det ønskelig å utforme inntaket slik at det blir mest mulig vedlikeholdsritt, fortrinnsvis som et Coanda-inntak. Vi mener derfor at økt skitrafikk ned i Einbuggdalen vil være begrenset.

2 Villreinnemda i Rondane og Sølnekletten

«1. Villreinnemda opprettholder sitt vedtak av 06.05.2011 dvs:

Planene for kraftutbygging i Einbugga frarås med begrunnelse i fylkesdelplanens avgrensning av leveområde og innholdet i retningslinjene. Det vises også til at sommerbeite er en mangelvare i Rondane nord, og at dalfører som dette ønskes bevart intakte.»

Tiltakshavers kommentar:

Det er først og fremst menneskelig aktivitet som virker forstyrrende for villreinen. Vi forventer at ferdsel til inntaket ved normalt ikke bør overstige ca. 4 turer i året. Beitearealene vil dermed ikke reduseres i nevneverdig grad.

«2. De nye veiplanene forsterker klart faren for stor negativ påvirkning av villreinen og dens beiteområder. Viktige beiteområder står i fare for å gå ut av bruk. Dette begrunnes med at ferdsel som følge av veiene vil ledes inn i sentrale beite – og trekkområder for stammen i Rondane nord»

Tiltakshavers kommentar:

Veien vil være stengt med bom, slik at det ikke blir utstrakt motorisert ferdsel her. Ikke-motorisert ferdsel vil som i dag være mulig da det er skiløyper og stier i området.

Tiltakshaver registrerer motstanden mot at det anlegges vei til inntaket. Vi ønsker primært å beholde planen om traktorvei inn til inntaket, men kan være åpne for å se på et veiløst alternativ med helikoptertransport. Ved sluttbefaringen med NVE mener vi høringspartene vil få et bedre inntrykk av traseen, og vi vil derfor stå fast ved planene beskrevet i planendringssøknaden inntil denne er avholdt.

3 Villreinutvalget for Rondane Nord

Villreinutvalget for Rondane Nord viser til uttalelser fra Villreinnemda og vi viser derfor til vårt svar til Villreinnemda.

4 Forum for Natur og Friluftsliv

Vi mener det ikke framkommer nye momenter i Forum for Natur og Friluftsliv fra opprinnelig søknad og vi viser til svar på opprinnelig uttalelse.

5 Vern Nedre Otta

Se svar til Forum for Natur og Friluftsliv.

6 Bergsgrende hytteeierforening

BHF's medlemmer gir via sitt styre uttrykk for bekymring over følgende konsekvenser ved prosjektet.

[...]

Bergsgrende hytteeierforening kommer med flere forslag til avbøtende tiltak for å redusere de negative konsekvensene for hytteeierne.

«Utbyggerne kontakter eierne av de tre hyttene som anleggsveien går spesielt nært inntil (se figur nedenfor) for å avstemme endelig plassering av veien.»

Tiltakshavers kommentar:

Utbygger tar initiativ til dette og vil finne trasé i forkant av sluttbefaring med NVE.

«Anleggsvirksomhet opphører helt i helger, høytider og typiske hytteferietider, dvs. jul, vinterferie og påske, og fortrinnsvis også i juli måned. »

Tiltakshavers kommentar:

Anleggsvirksomheten opphører i jul og påske, samt en 3-ukers-periode i fellesferien. Helger i lavsesong vil vi likevel beholde muligheten for å utføre noen anleggsarbeider. Utbygger ber om innspill fra hytteeierforeningen før bygging slik at en kan unngå de mest populære periodene.

«Det bør vurderes tiltak for å begrense ødeleggelsene av Grimsdalsveien som følge av den betydelige mengde anleggsmaskiner som kommer til å trafikkere veien i anleggsperioden. Asfaltering av Grimsdalsveien frem til anleggsveiens start kan være et tiltak, samt muligens også et lite stykke innover anleggsveien. Tiltak for å begrense støvplager bør også gjennomføres, for eksempel salting eller lignende. »

Tiltakshavers kommentar:

Utbygger vil se nærmere på problemene i detaljprosjekteringen.

«Driftsveiene (også traktorveien) søkes bygget i løpet av én vår/sommer/høst-sesong slik at man ikke mister en skisesong ved at det foregår anleggsvirksomhet vinterstid. »

Tiltakshavers kommentar:

Dette er også ønskelig fra utbyggers side. Anleggsveien vil brøytes vinterstid under driving av tunnel. Utbygger vil samarbeide med Hytteeierforeningen om å finne en alternativ løypetrasé i denne perioden

«Anleggsveien (blått) og traktorveien (grønt) forutsettes, som i dag, å kunne benyttes som trasé for skiløyper vinterstid etter anleggsperioden. Traseen vil da, som nå, bli preparert med scooter, sporsetter m.m. av det lokale "løypelaget".»

Tiltakshavers kommentar:

Adkomst til inntaket vinterstid vil skje med scooter og skiløypene vil kunne benyttes som før.

«Ved en traktorvei frem til Bakkesætre vil det være naturlig at skiløypa videreføres ca. som vist med rødt i kartutsnittet nedenfor. BHF anmoder derfor om at utbygger, evt. Dovre kommune, bistår i å tilrettelegge for at skiløypa kan følge denne trase.»

Tiltakshavers kommentar:

Vi er ikke negative til skiløype, men vil ikke forplikte oss til å stå for tilrettelegging av denne.

7 Bergsgrende hyttegrend

«Vi mener at anleggsvegen fra Grimsdalvegen og t.o.m den oppsatte gjødselkummen bør være en midlertidig veg som tilbakeføres etter anleggsdriften og at en deretter bruker den eksisterende vegen opp til kummen. Det må ytes erstatning til berørte grunneiere for beslaglegging av dyrka mark i anleggsfasen.»

Tiltakshavers kommentar:

Etter anleggsfasen stilles det lavere krav til veistandarden. Å tilbakeføre vegen mellom Grimsdalsvegen og kummen etter utbygging, er et godt forslag som utbygger vil etterkomme. Tilbakeføring av veien og erstatning vil nedfelles i avtale med berørt grunneier.

«Det står i søknaden at konsekvensen for landbruk vil bli liten eller ubetydelig positiv. Dette kan ikke stemme da både anleggsveg, rørtrase og kraftstasjonens plassering foregår på dyrka mark.»

Tiltakshavers kommentar:

Konsekvensen i anleggsfasen kan bli større enn oppgitt liten. Arealet fra anleggsvei og rørtrase vil imidlertid bare være midlertidig utilgjengelig slik at kun kraftstasjonen permanent vil oppta landbruksareal.

«Det står lite om hvordan utbygger ser for seg disponering av dette deponiet. Etter vårt syn er det ikke ønskelig å anlegge et massedeponi her. Det vil være uheldig om det blir etablert et massedeponi i område etter at anleggsdriften er over. Det må settes som krav at all overskuddsmasse er frakta bort fra område og terrenget tilbakeført når anleggstiden er over,

det vil si når kraftanlegget kjøres i gang. På den måten reduseres belastningen for hytteområde til å gjelde i anleggsperioden.»

Tiltakshavers kommentar:

All masse vil fraktes til permanent massedeponi. Det er likevel ønskelig å ha et midlertidig deponi for omlasting til mer egnede kjøretøyer. Dette punktet sees i sammenheng med punktet om fjerning av veien mellom Grimsdalsveien og gjødselkummen: All masse skal fraktes vekk fra det midlertidige massedeponiet før anleggsveien fjernes.

8 Aase Løken og Per Løken

Uttalelsene behandles under ett da de tar opp samme problemstilling og reiser tvil om de er fornuftig å bygge vei inn til inntaket fra tunnelpåhogget og ønsker å beholde dagens seterstier uberørt. I tillegg stilles det krav om at fisk og natur skal bevares i Einbugga.

Tiltakshavers kommentar:

Uthytter presiserer at det er snakk om en landbruksvei klasse 7, altså tung traktorvei med aksellast opp til 10 tonn, ikke skogsbilvei.

Tiltakshaver registrerer motstanden mot at det anlegges vei til inntaket. Vi ønsker primært å beholde planen om traktorvei inn til inntaket, men kan være åpne for å se på et veiløst alternativ med helikoptertransport. Ved sluttbefaringen med NVE mener vi høringspartene vil få et bedre inntrykk av traseen, og vi vil derfor stå fast ved planene beskrevet i planendringssøknaden inntil denne er avholdt.

10 Lars Ove Bergseng

«Opprettholder innspill fra første høring og henstiller også at plassering av turbinhus blir der det er avbildet i første planen, eller at det blir lagt på nersiden av jernbanen.»

Tiltakshavers kommentar

Turbinhuset er ikke flyttet fra opprinnelig forslag. Plassering må imidlertid være i hensiktsmessig med tanke på avløpskanalen.

11 Trygve Hovde

«Midlertidig massedeponi: Vi må ta forbehold om faren for forurensing til grunnen — olje, boreslam, sprengstoffrester — da det er mange brønner og borehull i nedslagsfeltet nedenfor det planlagte deponiet og anleggsveien. Brønner, borehull og vannledninger er inntegnet på vedlagte kart. Vi ser helst at det ikke blir noe midlertidig massedeponi, men at massen blir kjørt vekk etter hvert.»

Tiltakshavers kommentar:

Fra det inntegnede midlertidige massedeponiet vil vannet i utgangspunktet drenere nordvest for de inntegnede brønner og borehull. Lokasjonen er dog på grensen til området som dreneres ned mot Øvrejord. Det kan være aktuelt å flytte plasseringen nærmere tunnelpåhogget.

«Stikkrenner: Ved plassering av stikkrenner under anleggsvegen mellom punkt 1 og 2 på kartet er det viktig at de blir plassert riktig i forhold til terrenget nedenfor mot gardsbrukene: gnr 40 brnr 2, 40-18, 41-1 og 41-2. På grunn av økende nedbørsmengde er vi spesielt

engstelig av den grunn at vi har hatt flere ras den siste tiden, to i 2008 og 1 i 2011. Fjellet her oppe har mange slepper så en vet aldri hvor vannet dukker opp att.»

Tiltakshavers kommentar:

Utbygger er oppmerksom på at vannet kan finne nye veier i det bratte terrenget og utgjøre en fare for bebyggelsen nedenfor. Vi vil derfor konsultere grunneierne før endelig plassering av stikkrenner.

«Hovdevegen: Vi går ut fra at det ikke blir aktuelt å bruke gårdsvegen vår i f.b.m. kraftverkets bygging eller ved vedlikehold i tiden kraftverket er i drift. Hovdevegen er ikke bygget for tungtransport eller bruk utover vanlig gårdsdrift og trafikk til hus/hytter.»

Tiltakshavers kommentar:

Hovdevegen vil ikke benyttes til utbygging eller drift av kraftverket.

12 Oppland fylkeskommune

«Som vist både i vår og Riksantikvarens uttalelse, er ikke lokalisering og utstrekning av det middelalderske kirkestedet fullstendig avklart. Dette forholdet må være avklart før trasévalg blir vedtatt, slik at man har mulighet til å vurdere gjennomførbarheten av tiltaket, eller gjøre endringer som gjør tiltaket mulig. Tiltak i konflikt med automatisk fredete kulturminner kan ikke gjennomføres uten at det foreligger en dispensasjon etter kulturminnelovens § 8 første ledd. Innsigelse fremmet i første høringsrunde opprettholdes inntil undersøkelsesplikten jfr. klm § 9 er oppfylt.»

Tiltakshavers kommentar

Det er satt krav om maskinell sjakting av deler av rørtraseen før undersøkelsesplikten i KML. §9 kan anses som oppfylt. Utbygger ønsker å utføre disse i etterkant av en konsesjonsavgjørelse. Vi mener det i en konsesjon bør kunne settes som krav at forholdene til kulturminner avklares før anleggsarbeider startes. Utbygger vil da rette seg etter de krav som stilles til undersøkelsene.

«Tiltaket er konfliktfylt i forhold til villreinen og vi er kjent med at fylkesmannen har innsigelse til tiltaket. Dersom tiltaket iverksettes ber vi om at konsesjonsvilkårene setter krav om at bruken av vegen kun skal knyttes til tilsyn og vedlikehold av anlegget og ellers stenges med bom. Tilsyn og vedlikehold bør utføres mest mulig skånsomt i forhold til villreinen. Vi mener konsesjonsvilkårene derfor bør sette krav om at villreinnemd og villreinutvalg skal rådføres som et ledd i planleggingen av tilsynsrutiner og vedlikeholdsarbeid.»

Tiltakshavers kommentar:

Forholdet til villreinen er besvart i svar til fylkesmannen.

«Dersom inngrepet fører til at Einbugga endrer tilstandsklasse i vannkvalitet i negativ retning vil det foreligge en forringelse. Forringelse tillates ikke med mindre det er adgang til å gjøre unntak, jf. vannforskriften § 12. Selv om foreslått minstevannføring vinterstid er økt i den reviderte planen vil en utbygging av Einbugga forventes å ha en negativ effekt på fiskebestanden og det øvrige livet i elva, og det forventes at den økologiske tilstanden på minstevannføringsstrekningen forringes fra tilstandsklasse "svært god" til "moderat". Det omsøkte tiltaket kan derfor ikke tillates med mindre vilkårene i vannforskriften § 12 andre ledd er oppfylt, og Oppland fylkeskommune forutsetter at NVE foretar denne vurderingen.»

Tiltakshavers kommentar:

Vi viser til miljørapporten som ble vedlagt opprinnelig konsesjonssøknad.

13 Dovre kommune

[...]

Tiltakshavers kommentar

De reviderte planene ble utarbeidet for å lage en mindre konfliktfylt veitrasé samt avklare adkomst til inntaket.

Dovre kommune foreslår et inntaksalternativ i gjelet med rørtrasé hele veien. Utbygger er skeptisk til å framføre en vei selve gjelet. Dersom en skal framføre en vei fra nordsiden av Einbuggdalen vil veien måtte gå inn i de områder som direktoratet for naturforvaltning definerer som villreinens leveområde. Einbuggdalen er dessuten brattere på nordsiden av dalen og vi anser det for mindre belastende å gå inn fra sørsiden.

[...]

Tiltakshavers kommentar

Traktorveien vil til dels følge eksisterende skiløypetrasé inn mot Bakkessætre. Denne er i dag lett tilgjengelig. I tillegg er det adkomstmuligheter på østsiden av Storhovda som i langt større grad går gjennom villreinens leveområder.

«Vegbygging fra sør inn til Haugjesætre vil medføre økt ferdsel til alle tider av året og øke presset på rein og annet vilt. Rådmannen mener en bør skjerme området for slik utbygging.»

Tiltakshavers kommentar

Tiltakshaver ønsker ikke å bygge vei til Haugjesætre.

«Rådmannen mener det er store friluftskvaliteter i området, deriblant fiske. Økningen av minstevannføringen om vinteren er positiv. Rådmannen er likevel usikker på virkningen av kraftverket på Einbugga som fiskeressurs i seg selv og Einbugga som gyteelv.»

Tiltakshavers kommentar

Jf. miljørapporten i konsesjonssøknaden er elvestrekningen oppstrøms kraftstasjonen såpass stri at den er dårlig egnet som gyteområde. Søker er ikke kjent med at det er et utbredt fiske i Einbugga på utbyggingsstrekningen da dette er et vanskelig tilgjengelig område. Nedstrøms kraftstasjonen vil vannføringen kunne bli endret ved stans i turbinene. Dette vil normalt skje når driftsvannføringen allerede er lav og virkningen vil derfor bli liten.

«Søker har ikke gjort endringer i forhold til merknadene om landskapshensyn. Rørgaten og deler av driftsvegen vil fortsatt gå gjennom et nasjonalt verdifullt kulturlandskap. De illustrasjonene som er gjort i forhold til landskapsvirkning gir etter rådmannens mening et feil bilde av situasjonen etter utbygging. Det er brukt 10 meters utslag i rørgaten i visualiseringen, noe som trolig er for lite. Rørgaten skal for det meste gå i bratt terreng og utslaget vil bli større. Rådmannen mener tiltaket vil gi negative konsekvenser for landskapet.»

Tiltakshavers kommentar

Utbygger gir Dovre kommune rett i at utslaget kan bli større, trolig må vi nok opp i 15 m.

Det er dog verdt å merke seg at traseen er mest synlig der den krysser dyrket mark. Traseen er her ganske bratt før den flater noe ut når den går inn i skogen. Fra Grimsdalsvegen og jernbanen vil rørgata knapt være synlig, og kun i liten grad fra E6. Fra Fv497 på andre østsiden av Gudbrandsdalen vil utslaget bli noe mer synlig, men - etter vårt syn - ikke skjemmende. Rørgatetraseen vil gro til etter hvert, slik at inngrepet vil bli mindre synlig. Vegetasjonen i traseen vil da ikke ryddes som en «gressmatte»; det kan gå gro buskas og små trær i traseen slik at kontrasten til øvrig vegetasjon blir mindre iøynefallende. Som nevnt i konsesjonssøknaden vil rørgatetraseen dog ikke sås til med fremmede frø, men gro til naturlig, da forholdene ligger godt til rette for dette. Naturlig revegetering gir på sikt også mindre kontrast mellom vegetasjonen i og utenfor traseen.

Veitraseen er for det meste allerede fri for trær da denne benyttes som skiløype i vintersesongen.

14 Statens vegvesen

[...]

Tiltakshavers kommentar

Kravene fra Statens vegvesen vil bli fulgt opp av tiltakshaver.»

Tilleggsopplysninger

Søker har sendt inn avklaring på noen spørsmål som ble etterspurt av NVE etter sluttbefaringen av prosjektet i e-post datert 14.8.2013:

«1. Alternativ 2 trekkes.

2. Det skal bygges Coandainntak for å minimere tilsynsbehovet i driftsfasen. For Coanda-rista tas det utgangspunkt i en slukeevne på 140 l/s pr løpemeter. Dette gir en lengde på ca. 14 m. I tillegg blir dammen bygget med et ekstra flomløp på siden som vil overtoppes ved større flommer.

Røret fra lukehuset skal gå rett inn i tunnelen. Inne i tunellen går røret gjennom en betongpropp. I lukehuset plasseres det en vannstandsmåler. Denne regulerer maskinen i henhold til. Det installeres en manuell ventil eller luke for å kunne stenge av vannet mot tunnelen.

Rett nedstrøms rista kommer samlekanalen der fisk (yngel) faller ned i, og denne renner ned mot minstevannhullet. Minstevannet skal alltid renne, og derfor tilpasses elvebunnen nedstrøms inntaket noe, slik at fisken kan gå i denne renna til den når den naturlige elva.

Endelig utforming blir avklart i detaljprosjekteringen. Utbygger ser for seg en løsning tilnærmet som ved Dyrkorn kraftverk i Tafford (se vedlagt bilde).

3. Omsøkt traktorvei fra tunnelpåhogg til inntak vil ikke bygges. Adkomst i driftsfasen blir med ATV fra sørsiden av Einbugga, fortrinnsvis i henhold til ruta som ble befart under sluttbefaring (se vedlagt kart). I byggefasen vil anleggsmidler fraktes inn med helikopter.

4. Vi ønsker å avvente videre undersøkelser til konsesjonsavgjørelse foreligger og at avklaring til kulturminneloven tas inn i konsesjonsbetingelsene.

Forøvrig: Som vist under sluttbefaringen vil skogsbilveien til tunnelpåhogget (i henhold til overenskomst med Bergsgrende Hytteeierforening) bli lagt på oversiden av gjødselskummen

(som oppmerket på sluttbefaring) og ikke på nedsiden (som tegnet i planendringssøknad). Det er kun punktet forbi gjødselkummen som er endret.»

Fylkesmannen i Oppland har kommentert de siste endringene etter befaring i e-post datert 27.11.2013:

«...»

Regional plan for Rondane-Sølnkletten ble endelig avgjort av Miljøverndepartementet 17.09.13, etter en omfattende planprosess på fem år. Departementet viser i oversendelsesbrevet for vedtaket blant annet til at det er forhandlet direkte med den enkelte kommune om endring av sonegrensene, og at departementet har kommet til enighet med fylkeskommunene og kommunene om sonegrenser, med unntak av Stor-Elvdal kommune.

Inntaksdammen i den planlagte Einbuggautbyggingen vil bli liggende innenfor det som i regional plan er avsatt som nasjonalt villreinområde. Denne sonen er i planen beskrevet som «Spesielt viktige områder for villrein. Det skal ikke etableres ny fritidsbebyggelse innenfor området. Ny utbygging eller tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde skal unngås». Etter en så omfattende planprosess vil det være et uheldig signal for praktiseringen av planen dersom det umiddelbart etter planvedtaket i Miljøverndepartementet åpnes for såpass omfattende tiltak inne i det nasjonale villreinområdet.»

Oppland fylkeskommune har kommentert de nye endringene i brev datert 16.10.2013 hvor de konkluderer med følgende:

«...»

Med henvisning til Regional plan for Rondane og Sølnkletten og uttalelser fra Villreinnemnd og Villreinutvalget for Rondane nord vil vi anbefale at det ikke blir gitt konsesjon for utbygging av Einbugga kraftverk. Vi gjør og oppmerksomme på at vår innsigelse knyttet til undersøkelsesplikten jf. kml § 9 opprettholdes.»

Villreinnemnda for Rondane-Sølnkletten har kommentert de nye endringene i brev datert 1.10.2013:

«Regional plan for Rondane-Sølnkletten ble endelig avgjort av Miljøverndepartementet 17.09.13, etter en omfattende planprosess på fem år. En viktig del av planarbeidet har vært fastsettelsen av et langsiktig nasjonalt villreinområde som en del av en kommende europeisk villreinregion. Dette er nå fastsatt med tilhørende retningslinjer. Miljøverndepartementet har iflg. oversendelsesbrevet for planvedtaket, kommet til enighet med alle kommunene om grensene i planen med unntak av Stor-Elvdal.

Inntaksdammen i den planlagte Einbuggautbyggingen vil bli liggende innenfor det nasjonale villreinområdet. Denne sonen er i planen beskrevet som «Spesielt viktige områder for villrein. Det skal ikke etableres ny fritidsbebyggelse innenfor området. Ny utbygging eller tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde skal unngås».

Nye større tekniske inngrep av den aktuelle typen og andre typer inngrep i nasjonalt villreinområde i en helt fersk plan vil lett kunne skape en form for presedens. Dette vil representere en klar uthuling av planen med bakgrunn i den omfattende planprosessen.

Med henvisning til regional plan for Rondane og Sølnkletten og med hevisning til tidligere vurderinger går derfor Villreinnemnda i mot det planlagte den kraftverksplanen.»

Innsigelser

Fylkesmannen i Oppland og Oppland fylkeskommune hadde innsigelser til flere av prosjektene i pakka. Innsigelsesmøte ble avholdt med Fylkesmannen i Oppland og Oppland fylkeskommune den 18.6.13. Fylkesmannen opprettholdt sin innsigelse til søknadene om Mosåa, Brynsåa, Fossåa, Skåbyggja, og Einbugga kraftverk. Fylkeskommunen opprettholdt sin innsigelse til søknadene om Einbugga, Skåbyggja, Hinøgla og Fossåa kraftverk.

Det er også avholdt et innsigelsesmøte med Dovre kommune 13.10.2011. Dette fant sted før de nye planene til Einbugga kraftverk forelå. Kommunen har ikke fremmet innsigelse til de nye planene.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på ca. 40 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 870 l/s. Effektiv innsjøprosent er på 0 % og nedbørfeltet har en breandel på 0 %. Avrenningen er stabil fra år til år med dominerende vår- og sommerflom. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 260 og 3 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 20 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1960 l/s og minste driftsvannføring 100 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 260 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 20 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at ca. 62 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende ca. 225 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring, vil dette gi en restvannføring på ca. 330 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 45 dager i et middels vått år. I 145 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 100 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at omsøkt slukeevne ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året. De store flommene vil bli dempet og få noe kortere varighet, men det vil fortsatt renne mye vann i slike perioder. Periodene med "normale" vannføringer vil bli merkbart færre etter en ev. utbygging, og elva vil i lange perioder være preget av størrelsen på minstevannføringen.

Produksjon og kostnader

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger.

Pakkebehandling og samlet belastning

NVE vurderer de tolv sakene i pakka både individuelt og med hensyn på sumvirkninger. Gudbrandsdalslågen er et område med stor nasjonal og internasjonal viktighet for bekkekløfter. Bekkekløfter har vært et gjennomgående tema som angår ni av tolv saker. Dermed har det vært nødvendig i henhold til naturmangfoldloven § 10 å vurdere temaet samlet belastning.

NVE vurderer at for andre temaer som for eksempel landskap, fossefall, villrein og storaure er den geografiske spredningen så stor at det ikke har vært naturlig å diskutere samlet belastning for de tolv sakene.

Naturmangfold

Gudbrandsdalen er den klassiske bekkekløftregionen i Norge. En bekkekløft er en v-dal eller et gjel som går ned i fast fjell. Utforming og størrelse kan variere betraktelig, men ofte renner det en bekk eller elv gjennom den. Norge har et internasjonalt ansvar for bekkekløfter, og forvaltningen skal være spesielt oppmerksom på den rødlistede naturtypen kontinentale skogsbekkekløfter. Grunnen til at Norge har et særskilt ansvar for å ta vare på bekkekløfter er at dette er leveområde for en rekke spesialiserte arter av planter, sopp og dyr. Trange daler og gjel har lite direkte solinnstråling og miljøet blir mer fuktig enn i området rundt. Elva vil være viktig for fuktigheten i kløfta, spesielt i områder hvor elva går i fosser eller stryk hvor vann vil sprute over vegetasjon i kantsonen. I Gudbrandsdalens hoveddalføre skjærer mange av kløftene seg dypt ned i dalsidene, og faller ned mot Lågen omgitt av kulturlandskap. Bekkekløftene i Gudbrandsdalen er særlig kjent for "huldreplantene" sine. Spesielt har forekomster av skogranke, sudetlok og russeburkne vært av stor botanisk interesse. Lavfloraen er også spesielt rik i bekkekløftene i deler av Gudbrandsdalen.

I perioden 2007 til 2010 ble det gjennomført undersøkelser av 625 bekkekløfter i 14 fylker på oppdrag for Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet). Disse ble gitt karakter fra 0 (uten registrerte naturverdier) til 6 (nasjonalt verdifulle og svært viktige). Innenfor disse områdene ble kjerneområder/naturtypelokaliteter skilt ut og verdisatt etter en tredelt skala: nasjonal (A), regional (B) og lokal verdi (C). I denne undersøkelsen ble de antatt viktigste bekkekløftene i hvert fylke valgt ut for undersøkelser og antallet varierer fra fylke til fylke. Det kommer klart frem av undersøkelsen at Oppland og Gudbrandsdalen er i særstilling et viktig område for bekkekløfter.

Arter og naturtyper som er knyttet til vassdragsmiljøet skal ivaretas slik at økologiske prosesser opprettholdes og arter kan forekomme i levedyktige bestander. Norsk rødliste for arter 2010 og Norsk rødliste for naturtyper 2011 er en oversikt over arter og naturtyper som er spesielt hensynskrevende. Graden av truet er vurdert på en sjudelt skala fra regionalt utdødd/forsvunnet (RE), kritisk truet (CR), sterkt truet (EN), sårbar (VU), nær truet (NT), datamangel (DD) til livskraftig (LC). I områder som inneholder arter som er vurdert som hensynskrevende eller som er potensielle leveområder for slike arter må forvaltningen være aktsom. NVE skal vurdere om tiltak i vassdrag vil påvirke arter og naturtyper negativt og om den eventuelle negative påvirkningen er akseptabel gitt samfunnsnyten av tiltaket.

Villrein

Forholdet til villreinstammen i Rondane og regional plan for Rondane-Sølnkletten har fremstått som et viktig tema i forbindelse med høring av Einbugga kraftverk.

Søknaden har vært ute på høring i to omganger, og i forbindelse med høring av den opprinnelige søknaden var det flere synspunkter på temaet. Fylkesmannen (FM) påpekte at Einbuggdalen er et viktig sommerbeite for villrein og at slike beiter er å anse som minimumsfaktorer i Rondane Nord. De

nevnte også at det er kalvingsområde ikke langt fra det planlagte inntaket. FM fremmet innsigelse til det omsøkte prosjektet med bakgrunn i at den da gjeldende fylkesdelplanen ikke var vurdert i søknaden og ønsket en ny vurdering. Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten frarådet en utbygging med begrunnelse i da gjeldende fylkesdelplans avgrensning av leveområder for villrein. De viste også til at sommerbeite er mangelvare i Rondane nord og ønsket å bevare dalføre inntakt. Fylkeskommunen i Oppland (FK) ønsket også en bedre utredning av tiltakets virkning på villrein i den første høringsrunden.

Søker har foretatt en ekstra vurdering av villreininteressene etter første høringsrunde i notat skrevet av Rådgivende Biologer AS datert 30.12.2011. Notatet konkluderer med at villreinstammen i Rondane villreinområde er livskraftig og benytter mesteparten av fjellområdene og noe av den skogdekte randsonen. Konsulenten tror ikke at en eventuell utbygging av Einbugga iht. alternativ 1 vil ha nevneverdige negative virkninger på villreinstammen. Samtidig peker de på at menneskelig ferdsel virker negativt inn på villreinen sin arealbruk, og at det derfor må vurderes avbøtende tiltak i en ev. anleggs- og driftsperiode.

De reviderte planene for Einbugga kraftverk ble sendt på høring i desember 2012. Villreinnemnda opprettholder sitt vedtak og fraråder fortsatt planene. De vektlegger også at de nye veiplanene forsterker den negative påvirkningen på villrein. Villreinutvalget for Rondane Nord støtter villreinnemnda sin uttalelse og fraråder også en utbygging. FM opprettholder sin innsigelse og mener at de nye planene vil øke miljøulempene ved en utbygging vesentlig, spesielt i forhold til villrein. FNF Oppland er også negative til planen mht. villrein. FK mener fortsatt at tiltaket er konfliktfylt i forhold til villrein og de mener at dersom det bygges vei inn til inntaket må denne stenges med bom. Dovre kommune kommenterer også forholdet til villrein i sin saksutredning og mener at de nye planene er svært konfliktfylte, særlig bygging av anleggsvei inn til inntaket.

Søker har kommentert uttalelsene og peker på at prosjektområdet ligger utenfor villreinens ytre biologiske grense slik det fremgår av NINA-rapport 339 om villreinen i Rondane-Sølnekletten. De registrerer motstanden mot veien de planlegger til inntaket, og i etterkant av NVEs sluttbefaring trekker de denne ut av planene. De mener også at ferdseilen til inntaket i en driftsfase vil bli minimal og dermed ikke påvirke villreinens bruk av området vesentlig.

Regional plan for Rondane-Sølnekletten ble avgjort av Miljøverndepartementet den 17. september i år. I etterkant av dette, og med søkers reviderte planer, har FM, FK og Villreinnemnda på nytt kommentert søknaden. I korte trekk opprettholder de sine syn på søknaden selv uten den omsøkte anleggsveien og de peker alle på at inntaksområdet vil bli liggende innenfor det nasjonale villreinområdet slik det fremgår av den nye planen. Villreinnemnda og FM mener det vil være uheldig med nye større tekniske inngrep i et nasjonalt villreinområde hvor det foreligger en ny forvaltningsplan.

Med bakgrunn i kunnskap innhentet av søker og basert på innspill i høringsrunden er det liten tvil om at villrein benytter områder som ligger innenfor influensområdet til Einbugga kraftverk. GPS merking viser at det er aktivitet i området jf. notat fra Rådgivende Biologer AS, og det har kommet inn uttalelser i høringsrundene som sier noe om villreinens bruk av området. Det er bl.a. observert en flokk rein i parringstiden, enslige reinsbukker og simle med kalv rundt Skjeldstadsetra.

Ifølge NINA rapporten som omhandler villreinområdet, inkludert Rondane - Nordre del, bruker dyrene Einbuggdalen på forskjellige tider av året. På våren står det nevnt at simlene bruker dalen til beite da det er tidlig tilgang på grønne planter når snøen tiner vekk, mens det om sommeren er blant områdene med de beste sommerbeitene. Rapporten oppsummerer med at det er særlig grøntbeiter som er minimumsfaktor for "delbestanden" i Rondane - Nordre del. Rapporten som er utarbeidet av

Rådgivende Biologer AS påpeker at Rondane villreinområde er sårbart i kraft av den smale, langstrakte formen og at store deler av området blir utnyttet av mennesker i dag. Samtidig konkluderer rapporten med at en utbygging i Einbuggdalen trolig ikke vil ha nevneverdige negative virkninger på villreinflukken.

NVE har merket seg den stor lokale og regionale motstanden mot prosjektet, spesielt med hensyn til villrein. Vi registrerer at kart over området hentet fra "dyreposisjoner" viser at reinen stort sett benytter områdene over tregrensa, samtidig som dyr er observert lenger ned i dalen. Forskning tilsier at villreinen i Rondane er sky og har lang fluktavstand, noe som betyr at all ferdsel i området kan påvirke reinen negativt. Prosjektet har gjennomgått flere tilpasninger fra det ble omsøkt første gang. Det er omsøkt både med og uten vei til inntaket, og det fremstår nå med veiløs bygging og drifting av inntaket. De sentrale høringspartene har ikke endret sitt syn på søknaden i vesentlig grad i løpet av denne prosessen. Inntaksdammen i den planlagte utbyggingen vil bli liggende innenfor grensen til regional plan for Rondane-Sølnkletten, og et nasjonalt villreinområde. Denne sonen er i planen beskrevet som: *«Spesielt viktige områder for villrein. Det skal ikke etableres ny fritidsbebyggelse innenfor området. Ny utbygging eller tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde skal unngås»*.

NVE velger i denne saken å legge vesentlig vekt på forholdet til villrein, og mener det er uheldig å bygge ut i et område som i dag fremstår som tilnærmet urørt. Det ligger noen setrer i nærheten av inntaksområdet, og det går noen turstier innover dalen, men dette er inngrep av en helt annen karakter enn det som planlegges nede i elvedalen dersom det skal bygges ut. Inntaket skal ifølge tiltakshaver bygges veiløst, og en anleggsfase kan til en viss grad tilpasses reinens bruk av området, men vi mener at man må påregne at et inntak må etterses og vedlikeholdes i en driftsfase noe som vil medføre en økt ferdsel i området på sikt. Summen av et nytt teknisk inngrep og en ATV-vei vil gi villreinen nye elementer å forholde seg til. Med bakgrunn i dette mener NVE at forholdet til villrein vil kunne være avgjørende for konsesjonsspørsmålet i denne saken.

Terrestrisk miljø

Det er registrert tre verdifulle naturtyper innenfor influensområdet til Einbugga. Dette er en bekkekløft og en flommarkskog, begge med middels verdi, og en beitemark med middels til liten verdi. Konsekvensvurderingen som er utført i forbindelse med søknaden konkluderer med at det mest sannsynlig vil bli endringer i floraen langs vannstrengen, men at bekkekløfta vil opprettholde sin verdi også etter en ev. utbygging. Det samme gjelder for flommarkskogen, mens det for beitemarka anbefales å ta med miljøfaglig kompetanse for en detaljprosjektering gjennom det avgrensede området ved en ev. utbygging.

Av rødlistearter er det registrert flere sårbare og nær truede arter i og i nærheten av influensområdet. De fordeler seg i bekkekløfta, rundt Haugsætre og Bakkesætre og Tofte/ Skjellstad. De fleste artene er karplanter, men det er også noen funn av sommerfugler v. Skjellstad og noen sjeldne moser og lav arter ved Bakkesætre og på Skjellstad. Langs elveløpet ble det totalt registrert 21 lavarter og 12 mosearter. Miljørapporten peker på at alle de registrerte artene i dette området er vanlige og vidt utbredt i Norge.

I høringsrunden har Fylkesmannen kommentert at den sårbare mosearten grassigd er registrert i nærheten av planlagt traktorvei nord for Bakkesætre, og de ønsker flere avbøtende tiltak dersom det blir en utbygging i dette området.

NVE mener at det omsøkte kraftverket i Einbugga må sees i sammenheng med de andre omsøkte prosjektene som påvirker bekkekløfter i Gudbrandsdalen. Dette vil bli vurdert under forholdet til nml § 10. Isolert sett inneholder Einbuggdalens bekkekløft middels biologisk verdi, og et tiltak vil medføre

liten negativ konsekvens på miljøet i kløfta ifølge miljørapporten. En redusert vannføring vil ha en negativ effekt på lav- og mosefloraen i vekstsesongen noe som vil føre til at leveområdene for slike arter vil reduseres over tid, slik NVE ser det. Når det gjelder fauna heter det i miljørapporten at området vil bli påvirket i en anleggsfase pga støy, men at bruken vil ta seg opp igjen etter at anleggsarbeidet er avsluttet.

Med bakgrunn i egen befaring og de faktaopplysningene som foreligger mener NVE at en ev. utbygging ikke vil påvirke de registrerte naturtypene i vesentlig grad dersom Eingugga bygges ut. Den registrerte bekkekløften er relativt åpen og bred, og vegetasjonen nede i kløfta skiller seg ikke vesentlig fra vegetasjonen lenger opp i lia. Vegetasjonen virker ikke å være spesielt påvirket av vannføringen i elva, og det er heller ingen større fossefall langs elveløpet. Kløfta er vendt mot sør-vest, og deler av kløfta vil derfor ha en relativt stor solinnstråling som ikke favoriserer spesielt fuktrevende arter. Med unntak av selve inntakskonstruksjonen vil ikke kløfta bli direkte berørt av tiltaket. Den registrerte flommarkskogen vil kunne bli noe påvirket da en utbygging vil endre flomepisodene noe, men ifølge miljørapporten vil de største flommene bli lite endret. Verdiene i forbindelse med beitemarka i nedre del av rørtraseen kan ivaretas gjennom en god detaljplanlegging slik NVE ser det.

NVE mener at med bakgrunn i de vurderingene som foreligger i søknaden og fra høringspartene vil ikke forholdet til verdifulle naturtyper og arter være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Akvatisk miljø

I Einbugga er det ikke registrert verdifulle bestander av fisk og/eller bunndyr og NVE vurderer derfor ikke det akvatiske miljøet som viktig i forhold til om det blir gitt konsesjon eller ikke. Slipp av minstevannføring, som omsøkt, vil etter vårt syn ivareta forholdene i tilstrekkelig grad.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om bygging av Einbugga kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jmfør naturmangfoldloven § 8.

I og i nærheten av prosjektområdet til Einbugga kraftverk finnes naturtypene bekkekløft og bergvegg (verdi B), gråor-heggeskog (flommarkskog, verdi B) og beitemark (verdi B/C) samt de rødlistede artene smånøkkel (NT), kjeldegras (NT), hengepiggrø (NT), fjellnøkleblom (NT), smalfrøstjerne (NT), vårveronika (NT), dalfiol (NT), gåsefot (NT), tundratvebladmose (EN), grassigd (VU), kvithodenål (NT), *Coleophora expressella* (VU), *Depressaria silesiaca* (VU) og dobbeltbekkasin (VU).

En eventuell utbygging av Einbugga kraftverk vil etter NVEs mening kunne være i konflikt med forvaltningsmålet for arter gitt i naturmangfoldloven § 5 siden det vil kunne føre til en reduksjon i villreinens bruk av et nasjonalt villreinområde. En utbygging vil kunne redusere mulighetene for

villrein til i å opprettholde bestanden innenfor sitt naturlige utbredelsesområde. Se diskusjon under tema villrein. NVE mener videre at tiltaket ikke vil være i konflikt med naturmangfoldloven § 4.

NVE behandler i denne omgang tolv saker i Gudbrandsdalen samlet og mener prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 er mest aktuelt å vurdere for naturtypen bekkekløft som forekommer i ni av sakene. Norge har et internasjonalt ansvar for bekkekløfter, og forvaltningen skal være spesielt oppmerksom på den rødlistede naturtypen kontinentale skogsbekkekløfter. NVE mener at naturtypen bekkekløft har spesielt høy viktighet i Gudbrandsdalen. Gjennom bekkekløftprosjektet er det vist at Oppland har spesielt mange bekkekløfter og at disse har høyere verdi og større areal enn hva som finnes i andre fylker. Bare i Gudbrandsdalen er det kartlagt 23 bekkekløfter med høy verdi (verdi 4-6). I dag finnes det kraftverk i flere sideelver til Gudbrandsdalslågen som inneholder og påvirker viktige bekkekløfter, blant annet Mesna, Moksa, Våla, Vinstra og Jorda. I vurderingen av de ni sakene med bekkekløftlokaliteter som nå behandles samtidig av NVE vil vurderingen av samlet belastning etter naturmangfoldloven § 10 og vurderingen av påvirkningen på økosystemets funksjon og naturlige utbredelse etter § 4 være overlappende. I fire av de ni bekkekløftene har NVE vurdert at tiltaket ikke er i konflikt med hverken økologiske prosesser eller arter og naturtyper sin utbredelse. I fem av sakene vurderer NVE at tiltakene er i konflikt med naturmangfoldloven § 4. Disse fem sakene vil redusere verdien på bekkekløfter av *regional til nasjonal verdi* eller høyere. NVE mener at på grunn av eksisterende høy belastning på naturtypen vil terskelen for å tillate nye småkraftverk som reduserer naturverdiene i bekkekløfter som er vurdert til å ha opp mot nasjonal verdi, være svært høy.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Kulturminner og kulturlandskap

Ifølge søknaden ligger prosjektområdet i et område med store kulturhistoriske verdier, og området ble vurdert å inneha nasjonal verdi for kulturlandskap på 1990-tallet. Det er registrert to automatisk fredete kulturminner i prosjektområdet, og fylkeskommunen har uttalt at det er et stort potensial for flere funn. Spesielt er det pekt på områdene nær gårdene Tofte og Skjelstad, gårder som er av nasjonal verdi for kulturmiljø og kulturlandskap. Det er og registrert en kirkegård fra middelalderen og et kirkested på Bergseng, samt St.Olavs kilde like i nærheten av planlagt rørgate. Søknaden har vurdert området til å ha stor verdi for dette temaet, men konsekvensen er satt til middels negativ ved en ev. utbygging.

Fylkeskommunen i Oppland har uttalt seg både til søknad og planendring, og har reist innsigelse til tiltaket slik det fremstår. De har utført befaringer i området i 2008 og 2011, men FK mener fortsatt at det gjenstår å gjennomføre en utsjekk av det berørte arealet på dyrket mark før undersøkelsesplikten kan sies å være oppfylt. Denne undersøkelsen ønsker tiltakshaver å avvente med inntil det ev. foreligger en konsesjon. I forbindelse med høring av planendringen ble saken sendt over til Riksantikvaren pga tiltakets nærhet til et kirkested fra middelalderen. FK visert til svar fra Riksantikvaren og mener at forholdet til kirkestedet fra middelalderen må være avklart før det kan fattes vedtak i saken, og at tiltak i konflikt med automatisk fredete kulturminner ikke kan gjennomføres uten at det foreligger en dispensasjon etter kulturminnelovens § 8 første ledd.

NVE fikk forevist stedene med de potensielt største kulturminneverdiene på sluttbefaringen av tiltaket, og vi er av den oppfatning at den nedre delen av rørtraseen, med stor sannsynlighet, vil kunne komme i konflikt med kirkestedet og kirkegården slik det ble vist. NVE forstår det slik at Riksantikvaren ikke vil gi en tillatelse til et tiltak som vil kunne komme i konflikt med det middelalderske kirkestedet og ev. forringe dette på noe vis. Det fremgår av den dokumentasjonen som foreligger at sannsynligheten for å gjøre ytterligere funn av automatisk fredete kulturminner i det aktuelle området er usedvanlig stor, og NVE er av den formening at dette forholdet med fordel kunne vært undersøkt nærmere før en endelig beslutning foreligger. Når dette ikke er gjort må vi legge til grunn at det med stor sannsynlighet vil kunne bli en konflikt dersom det gis konsesjon til tiltaket. Vi mener derfor at forholdet til kulturminner i denne saken vil kunne være avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Vi viser også til Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk hvor det står at tiltak som kan skade fredete kulturminner og andre verdifulle kulturminner ikke kan gjennomføres uten tillatelse fra kulturminnemyndighetene. De samme retningslinjene sier også at undersøkelser etter kulturminneloven § 9 normalt bør gjennomføres før konsesjonsvedtak.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Einbugga kraftverk vil gi ca. 15 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som noe over gjennomsnittet for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Einbugga kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

I vedtaket har NVE lagt avgjørende vekt på at en utbygging av Einbugga kraftverk vil medføre nye tekniske inngrep innenfor det som i den nye regionale planen for Rondane-Sølnkletten er avsatt som nasjonalt villreinområde. NVE mener det vil være uheldig å plassere et inntak i et område som i dag fremstår som urørt, uten inngrep av nyere dato, og som ligger i et villreinområde som tidligere er preget av sterk fragmentering. Fylkesmannen har reist innsigelse til tiltaket. Villreinnemnda for Rondane-Sølnkletten og Villreinutvalget for Rondane Nord, samt Fylkeskommunen er i mot en utbygging med bakgrunn i negative konsekvenser for villrein. NVE vektlegger også at forholdet til automatisk fredete kulturminner fremstår som uavklart i denne saken, og at det med stor sannsynlighet vil kunne oppstå konflikt med kulturminner dersom anlegget bygges som omsøkt. NVE mener at forholdet til automatisk fredete kulturminner også er av avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet, og viser i denne sammenheng til Olje og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk.

NVE mener at de negative konsekvensene for temaene naturmiljø og kulturminner er nok til å avgjøre konsesjonsspørsmålet, og at produksjonen i kraftverket ikke står i forhold til de negative virkningene.

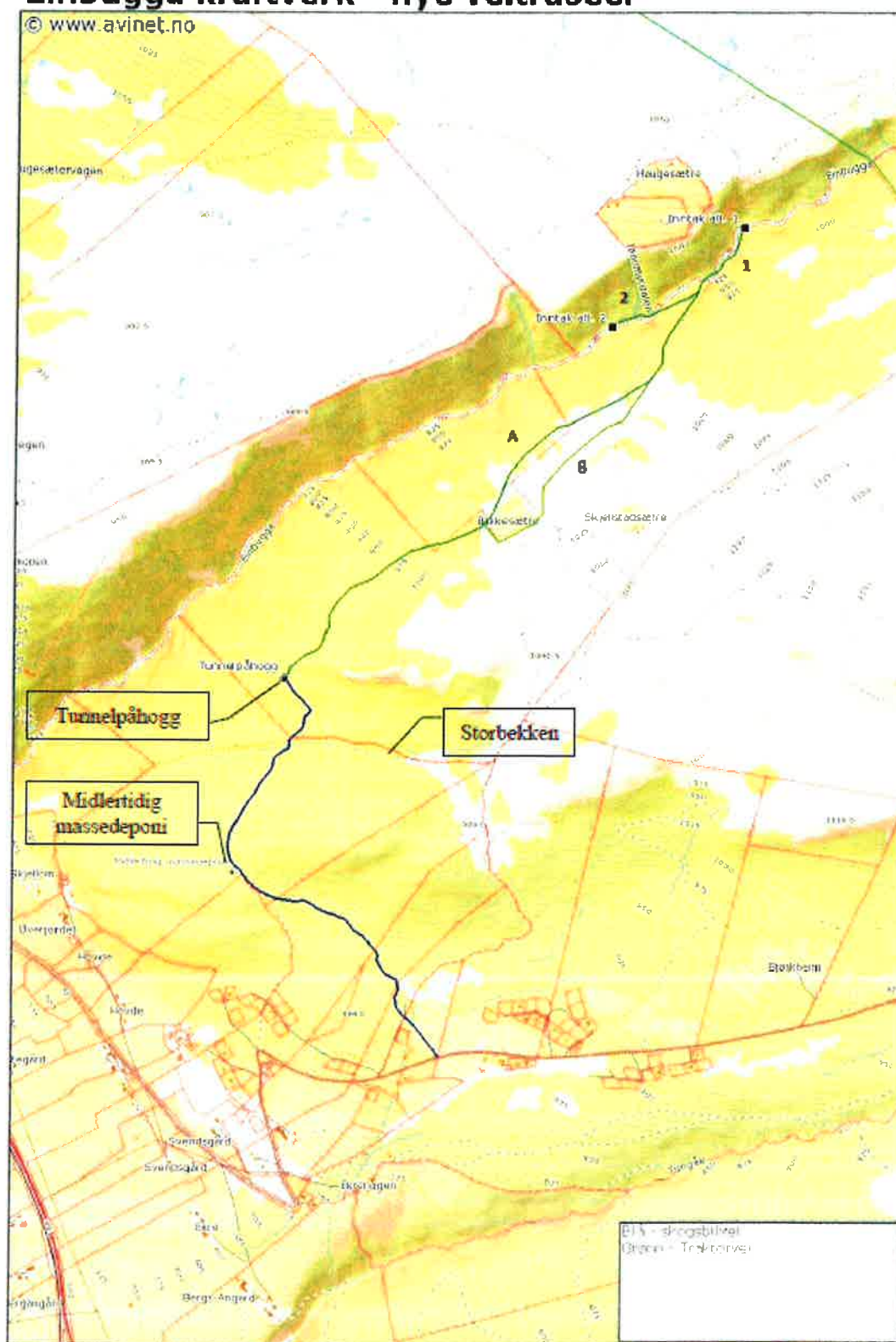
NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Einbugga kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt og NVE avslår derfor søknaden fra Einbugga Kraftverk SUS om bygging av Einbugga kraftverk.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Vedlegg 1: Kart over Einbugga kraftverk

Einbugga kraftverk - nye veitraseer

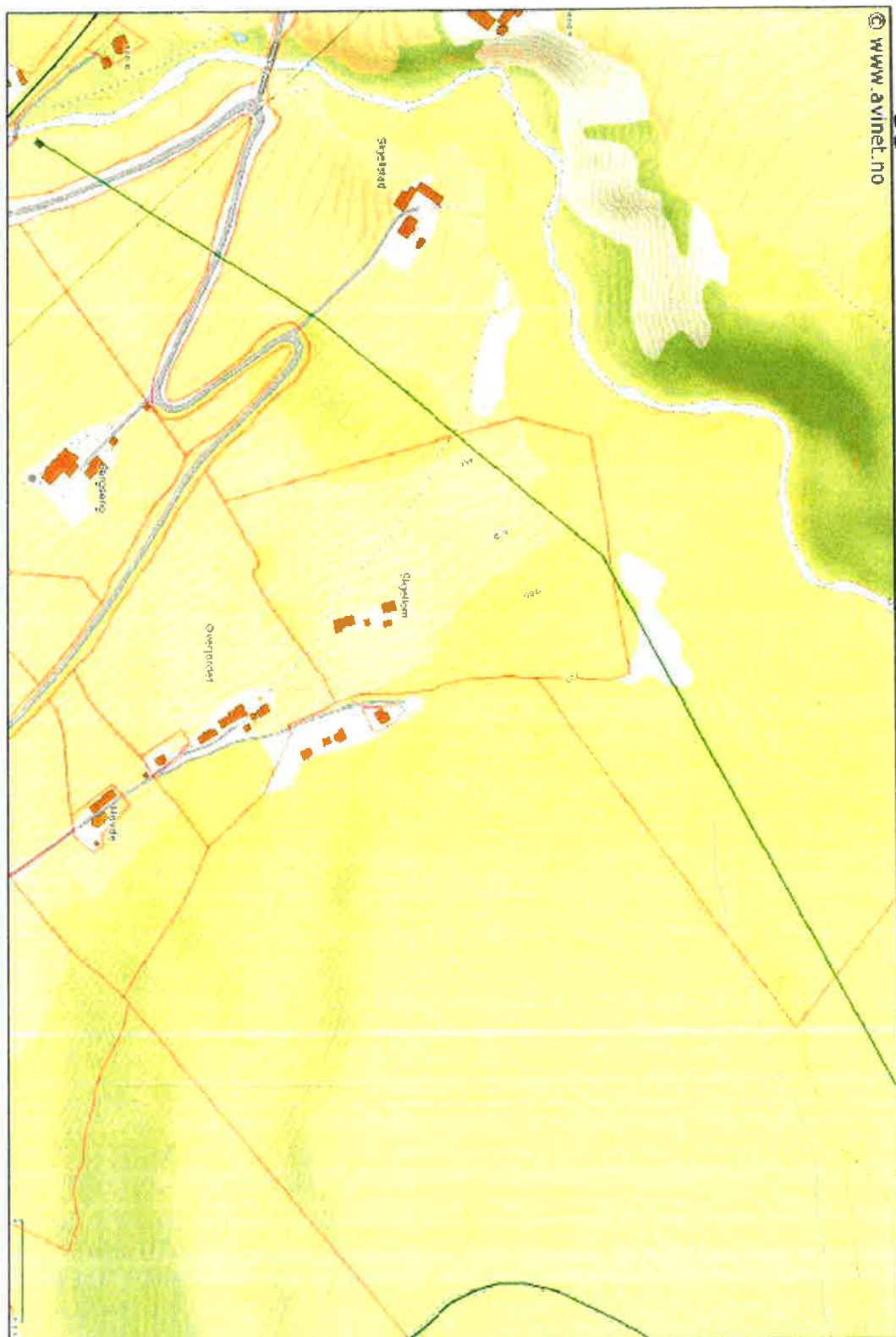

Figur 2: Kart over nye veitraseer

Målestokk 1:17.706

Einbugga - Røttrasé, nedre del

© www.avinet.no

Målestokk: 1:5 000